อนุสรณ์

ในวันพระราชทานเพลิงศพ

นายกมล เพ็ญสุวรรณ์

ณ เมรุวัดอัปสรสวรรค์ เขตภาษีเจริญ

กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๕

อนุสรณ์

ในวันพระราชทานเพลิงศพ

นายกมล เพ็ญสุวรรณ์

ณ เมรุวัดอัปสรสวรรค์ เขตภาษีเจริญ

กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๕

กุศลผลบุญอันเกิดจากการจัดทำหนังสือนี้
ขออุทิศให้นายกมล เพ็ญสุวรรณ์ ผู้วายชนม์
จงไปสู่สุขคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ
ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ให้เกียรติมาในงานนี้

บุญเรือน เพ็ญสุวรรณ์

นายกมล เพ็ญสุวรรณ์

พระในบ้าน

โดย

พระศรีวิสุทธิวงศ์ (ทองดี ป. ๘)

"พระ" หมายถึงผู้ประเสริฐผู้ยอดเยี่ยม เพราะเป็นผู้มีคุณสมบัติอยู่ในตัว และประกอบความดีต่อผู้อื่นโดยมิได้มุ่งหวังการตอบแทน ทำด้วยดวงใจอันเปี่ยมล้นด้วยความรัก ความปรารถนาดีและความสงสารเป็นมูลฐานหากผู้ใดทำได้ดังนี้ ไม่ว่าผู้นั้นจะครองเพศแบบไหน วัยไหน โลกย่อมแซ่ซ้องสรรเสริญผู้นั้นว่าเป็น "พระ" ในสายตาของเขา และพร้อมที่จะยกมือทั้งสองขึ้นไว้บูชา หรือยอมก้มศีรษะพร้อมทั้งกายหมอบราบกราบกรานด้วยความเต็มใจ มิได้ตะขิดตะขวงหรือลังเลสักน้อย เพราะมาเห็นว่าผู้นั้น คือเนื้อนาบุญอันหาได้ยากของเขาอย่างแท้จริง

"ความเป็นพระ" อย่างที่ว่ามานั้น มิใช่จะมีเฉพาะกับนักบวชในศาสนาใดศาสนาหนึ่งตามความเข้าใจของคนทั่วไปเท่านั้น ความจริงเราท่านทุกคนต่างก็เคยประสบพระหรือมีพระผู้ประกอบด้วยคุณความดีดังกล่าวแล้วทุกคน และมิได้พบที่ในป่า

ถ้ำลำเนาเขา หรือแดนบุญสถานของนักบวชอื่นใดเลย หากพบกันอยู่ที่บ้านมีอยู่ในบ้านของเรานั่นเอง มิพักต้องไปหาที่อื่นเสียให้ยากเลย

เพราะพระดังกล่าวนี้หาได้ในบ้าน จึงเรียกในที่นี้ว่า "พระในบ้าน"

หากจะบอกในตอนต้นนี้เสียเลยว่า "พระในบ้าน" นั้นคือ "พ่อ" กับ "แม่" ก็คงจะทำให้คลายสงสัยไปได้เปลาะหนึ่ง เพราะบางทีอาจเกิดความแคลงใจขึ้นมาเมื่อได้ยินคำนี้เข้าว่า เหตุใดพระจึงไปอยู่ในบ้านดูออกจะขัด ๆ หูอยู่ ด้วยตามปกติเรามักจะเห็นพระท่านอยู่แต่ในวัดหรืออยู่ในถ้ำในเขาเท่านั้น แม้หากจะเข้าบ้านบ้างในบางคราว ก็อยู่ชั่วระยะเวลามีกิจ เสร็จแล้วท่านก็กลับวัดอย่างเดิม

และก็คงไม่มีใครกล้าคัดค้านหรือปฏิเสธว่า "พ่อแม่" ไม่ได้เป็น "พระ" หากว่าผู้นั้นเป็นคนดีมีความคิดและยุติธรรม ทั้งมองโลกในแง่ดีในที่ถูกต้องตามความเป็นจริง เหตุที่ท่านทั้งสองได้นามว่าเป็นพระนั้นเพราะท่านมี "ความเป็นพระ" คือคุณธรรมความดีอยู่ในตัว และได้ปฏิบัติภารกิจอันเป็นหน้าที่ของตัวอย่างครบถ้วนบริบูรณ์ ทั้งในด้านจิตใจก็เปี่ยมล้นไปด้วยความ

รัก ความปรารถนาดี และความสงสาร อันเป็นเหตุชักจูง ให้ท่านได้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ ยอมเป็น "ผู้ให้" อยู่ตลอดมา

แน่แล้ว พ่อแม่ คือ พระในบ้าน!

ตามปกติเรามักจะแสวงหาพระ ไปกราบไหว้พระกันตามวัด ตามถ้ำ ตามป่า หรือแม้อยู่บนยอดเขาก็ยอมไปกันด้วยความมุ่งมั่นว่าจะเป็นมงคลแก่ตัว แม้จะต้องไปค้างอ้างแรมกัน หรือใช้เวลาเดินทางไปเป็นวัน ๆ เราก็ยังทนหอบหิ้วสังขารไปจนกระทั่งถึงท่านจนได้ พอได้เห็นท่านได้กราบไหว้บูชาท่านแล้วก็กลับเท่านี้ก็เกิดความอิ่มเอิบใจหายเหน็ดเหนื่อย โอกาสหน้าก็จะแวะเวียนไปหาท่านบ่อย ๆ เล่าทุกข์สุขให้ท่านฟัง ให้ท่านช่วยแก้ปัญหาชีวิตซึ่งมันคับอกคับใจให้ เป็นต้น "พระนอกบ้าน" ที่ว่ามานี้เราไปหาได้ บูชาได้ และทำได้บ่อย ๆ เสียด้วยซ้ำไป

แต่ในเราทั้งหลายนี่ จะมีสักกี่คนเล่าที่นึกถึง "พระในบ้าน" กัน พระในบ้านที่ใจจดใจจ่อรอท่าที่บรรดา "ลูก" จะมาหา มากราบไหว้บูชา หรืออย่างน้อย ๆ มาให้เห็นหน้าก็ดีใจถมไปแล้ว

โดยมากเราต่างก็มักจะเอื้ออำรุงอุดหนุนกันแต่พระนอกบ้าน หรือดั้นด้นไปเช่าพระนอกบ้านซึ่งปราศจากลม-

หายใจ เข้ามาไว้ในบ้านด้วยราคาแพง ๆ ทำที่ประดิษฐาน ไว้ด้วยห้องหรู ๆ ราคาแพงลิบ แต่พระในบ้านซึ่งยังมีลม-หายใจอยู่ เรากลับปล่อยให้อดอยากปากแห้ง ปล่อยให้ใจแล้งอับเฉา และเศร้าใจอยู่ตามลำพัง เพราะปราศจากน้ำใจของลูก ๆ มาหล่อเลี้ยงให้ชุ่มชื่น พ่อแม่ที่รอน้ำใจจากลูก ๆ นั้นอาจยิ่งกว่าข้าวคอยฝนอย่างที่เราชอบเปรียบกันเสียอีก

ท่านคงจะมิใช่เป็นผู้หนึ่งในจำนวน "โดยมาก" นั้น!

ตำแหน่งพ่อแม่

คนเก่าเล่ากันมาให้รู้ว่า พ่อแม่นั้นมีพระคุณมหาศาล ยากที่จะพรรณนาให้หมดสิ้นได้ ถึงกับเปรียบเทียบไว้ว่าแม้จะเอาท้องฟ้าอันหาขอบเขตมิได้สมมติเป็นแผ่นกระดาษ เอายอดเขาพระสุเมรุอันเป็นยอดหนึ่งของภูเขาหิมาลัยสมมติเป็นปากกา เอาน้ำในมหาสมุทรทุกแห่งในโลกสมมติเป็นน้ำหมึก จดจารจารึกพระคุณของท่านทั้งสองว่ามีต่อลูกอย่างนั้น ๆ และจารึกว่าท่านได้ทำอย่างไรกับลูกบ้าง จนกระทั่งท้องฟ้าเต็มไปด้วยอักษร จนยอดพระสุเมรุสึกไปจนสิ้น

และน้ำในมหาสมุทรถูกใช้จดจารจนแห้งขอดไป เท่านี้ก็ยังจดพรรณนาพระคุณของพ่อแม่ได้หมดสิ้นไม่

และการที่จะทดแทน พระคุณของท่านทั้งสองให้หมดสิ้นไปนั้นก็ยากนักยากหนา ถึงกับยกเปรียบไว้ว่า หากลูกจะยกพ่อไว้บนบ่าซ้าย ยกแม่ไว้บนบ่าขวาของตน ประคับประคองให้ท่านทั้งสองอยู่บนบ่านั่นแหละ ให้ท่านอาบน้ำ ให้ท่านกิน ท่านนอน และจนกระทั่งถ่ายอุจจาระปั่สสาวะอยู่บนบ่าของลูกนั่นเอง แม้ลูกจะทำอยู่อย่างนี้จนกระทั่งพ่อแม่หมดลมหายใจไป ก็ยังไม่อาจจะทดแทนข้าวป้อน น้ำนม และอุปการคุณที่ท่านได้ทำไว้ต่อลูกเลย

ตัวอย่างทั้งสองนี้ท่านยกมากล่าวไว้เพื่อแสดงให้เห็นเพียงว่า พระคุณของท่านมีมากมายจนไม่อาจจะทำตอบแทนชดใช้ให้หมดสิ้นไปด้วยการกระทำเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือเป็นครั้งคราวเท่านั้น มิใช่จะหมายความว่าจะต้องให้ลูกทำใหญ่โตปานดังเปรียบ ตามที่บางคนเข้าใจ แล้วเอะอะโวยวายเอาว่า ใครกันจะสามารถยกเขาพระสุเมรุมาเขียน และลูกคนใดเล่าจะแบกพ่อแบกแม่ไว้ได้ตั้งเป็นสิบเป็นร้อยปี หรือพ่อแม่คนใดเล่าจะทนทุกข์ทรมานกินนอนบนบ่าลูกได้ ไม่รำคาญ ไม่สงสารลูกบ้างหรืออย่างไรกันอะไรทำนองนี้

เรื่องนี้ต้องเข้าใจเจตนารมณ์ของคนเก่า เพราะคำเปรียบก็ต้องเป็นคำเปรียบอยู่วันยังค่ำ คือ ต้องนึกเอาไปเปรียบมิให้ทำอย่างเปรียบหรือทำเหมือนเปรียบ เรื่องเปรียบอย่างนี้จะถือเป็นจริงจังใหญ่โตอย่างนั้นไม่ได้ ต้องตีความหมายหรือเข้าใจเจตนารมณ์ของผู้คิดเปรียบเท่านั้น

เพราะเหตุใดหรือท่านจึงเปรียบพ่อแม่หรือ "พระในบ้าน" เสียใหญ่โตปานนั้น

ก็เพราะท่านเป็น "**บุพการีชน**" คือ ผู้ทำให้ก่อนได้สะสมบุญคุณแก่ลูกมาตั้งแต่ลูกอยู่ในครรภ์จนกระทั่งตายจากกันไป หรือกระทั่งทำให้ไม่ไหว อันนับกันว่าเป็นบุคคลที่หาได้ยากนัก เพราะตามปกติคนเรามักจะมีความเห็นแก่ตัวใจไม่กว้างพอที่จะยอมเสียสละเอื้ออารีต่อผู้อื่น และไม่พร้อมที่จะเผื่อแผ่ความรักความปรารถนาดีไปยังผู้อื่นได้ แต่พ่อแม่ท่านทำได้และทำได้อย่างดีเสียด้วย

และเป็นบุญวาสนาของลูกอย่างหนึ่งคือ ลูกเป็น "ผู้รับ" ความรักความปรารถนาดี และความเอื้อเฟื้อที่พ่อแม่ "ให้" นั้นทั้งหมด

ด้วยเหตุดังกล่าวมานี่เอง ตำแหน่ง "**พระในบ้าน**" จึงเป็นตำแหน่งที่สมควรอย่างยิ่งแล้วสำหรับเป็นของขวัญอันบริสุทธิ์

จะมีใครเหมาะสมกับตำแหน่ง "พระ" เท่าพ่อแม่อีกเล่า และพ่อแม่นั้นยังเป็นพระยิ่งกว่าพระใด ๆ ในโลก ประเสริฐกว่าพระใด ๆ ในโลก เท่าที่ลูกจะพึงมีและพึงหาได้

ทั้งนี้ เพราะพ่อแม่เป็นศูนย์รวมความเป็น "พระ" ไว้ในตัวมากมาย คือ เป็นหลายพระนั่นเอง ตำแหน่งพระของพ่อแม่คือ

—พ่อแม่เป็นพระพรหม
—พ่อแม่เป็นพระเทพ
—พ่อแม่เป็นพระอาจารย์
—พ่อแม่เป็นพระอรหันต์

พ่อแม่เป็นพระพรหม

"พระพรหม" ตามความรู้สึกของเราทั่วไปก็คือพระเจ้าผู้สร้างโลกตามคติของศาสนาพราหมณ์ ส่วนตามคติของศาสนาพุทธ พระพรหมก็คือ ผู้ประกอบด้วยรูปฌาน หรืออรูปฌาณ แล้วจุติจากอัตภาพมนุษย์ไปเกิดเป็นพรหม มีที่อยู่ของตัวเองเป็นสัดส่วนเรียกว่า "พรหมโลก" แต่ความหมายที่แท้จริงในพระพุทธศาสนา คำว่า พรหม นี้ท่านใช้เรียกบุคคลผู้มีคุณธรรมที่เรียกว่า "พรหมวิหารธรรม" ครบ

ถ้วนบริบูรณ์ คือ หมายถึงคนเราธรรมดา ๆ นี้เอง จะอยู่ในวัยไหนมีเพศพรรณหรือตระกูลใดก็แล้วแต่ มีสิทธิที่จะเป็นพรหมด้วยกันทั้งนั้น และเป็นได้ทั้ง ๆ ที่ยังอยู่ในโลกอยู่ร่วมกับชาวโลกอื่น ๆ นี่แหละ เพียงแต่มีข้อแม้ว่าต้องมีพรหมวิหารธรรมนี้ครบถ้วนเท่านั้น

อันพรหมวิหารธรรมนั้น มี ๔ ประการ คือ

๑. เมตตา ความจริงใจ ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ดูได้จากสีหน้าที่บ่งบอก คือ ยิ้มแย้มแจ่มใส และดูจากการกระทำที่มุ่งหวังให้ผู้อื่นมีดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

๒. กรุณา ความสงสาร ความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมโลก ยามเห็นผู้อื่นมีความลำบากก็ทนอยู่ไม่ได้ ต้องแสดงออกมาด้วยการเข้าช่วยเหลือเจือจุน ด้วยความเต็มใจเสมอในทำนองสุขก็สุขด้วย นั่นเทียว

๓. มุทิตา ความชื่นชมยินดีในความสำเร็จสมหวังของผู้อื่น ไม่แสดงความอิจฉาริษยาด้วยการทนดูทนเห็นคนที่เขาได้ดีกว่าตัวไม่ได้ ดูได้จาก

การไปแสดงไมตรีจิตต่อบุคคลอื่นหรือชื่นชม
ต่อความสำเร็จของผู้อื่นโดยไม่ต้องบังคับใจ

๔. อุเบกขา ความวางเฉยในเมื่อไม่อาจจะช่วยเหลือเขาได้ ไม่ทับถมซ้ำเติมผู้อื่นผิดพลาดหรือได้รับความวิบัติ ไม่แสดงอาการสมน้ำหน้าเมื่อเขาพลาด เป็นต้น

ผู้ใดมีคุณธรรม ๔ ประการนี้ในหัวใจและแสดงออกมาให้ปรากฏได้ ผู้นั้นท่านเรียกว่า "พรหม" ทั้งนั้น พ่อแม่หรือพระในบ้านของเราเป็นบุคคลแรกที่เปี่ยมด้วยคุณธรรมทั้งหมดนี้ โดยเฉพาะมีต่อเราผู้เป็นลูก ท่านทั้งคู่จึงควรจะได้รับการขนานนามว่าเป็น "**พระพรหม**" ของลูกอย่างแท้จริง

คุณธรรมนี้มีประจำอยู่ในจิตใจของพ่อแม่ แต่ท่านได้แสดงออกมาไม่พร้อมกันทีเดียว โดยมากก็แสดงออกทั้งหมดแต่ต่างกรรมต่างวาระกัน แต่เพราะท่านแสดงออกบ่อยครั้งจนบางทีลูก ๆ เกิดความรู้สึกเคยชินจนมองข้ามความสำคัญหรือไม่เห็นความสำคัญไปเสีย แล้วมาบ่นว่าท่านไม่เห็นมีอย่างที่ว่ามาสักหน่อยเลย

ลองทบทวนดูให้ละเอียดดูเถิดจะเห็นได้ชัด

มีปริศนาอันหนึ่งที่คนเก่าเขาทำไว้ จะเพื่อสอนใจคนรุ่นหลังหรือให้คนรุ่นหลังคิดเพื่อทดสอบปัญญาก็ไม่ทราบได้ คือเวลา

ท่านเขียนหรือปั้นภาพเป็นรูป "พระพรหม" ท่านจะทำให้พระพรหมมี ๔ หน้าทุกครั้งไป ที่ว่าเป็นปริศนานั้นก็เพราะว่าเหตุใดท่านจึงทำเป็นรูปพรหม ๔ หน้า จะทำหน้าเดียวเหมือนเทวดาพวกอื่น ๆ มิได้หรือ ข้อนี้ต้อง มีความหมายแน่ ๆ และท่านก็ตีความและเล่าต่อกันมาเรื่อย ๆ คือ ที่ทำเป็น ๔ หน้านั้นเพราะว่า ผู้จะเป็นพรหมนั้นต้องแสดงได้ ๔ หน้า หรือต้องแสดงสีหน้าได้ ๔ สีหน้า คือสีหน้าเมตตา สีหน้ากรุณา สีหน้ามุติตา สีหน้าอุเบกขา แสดงได้เพียงสีหน้าเดียวยังไม่เป็นพรหมแท้

ข้อนี้ก็น่าคิดอยู่ แต่ความหมายดังกล่าวมานี้ดูชักจะลางเลือนไปทุกขณะแล้วในเวลานี้ เพราะว่าเรามักจะคิดตีความ "พระ-พรหม" ว่า เป็นเทพเจ้าพวกหนึ่งที่อยู่บนสวรรค์ไปเสียทำให้มองข้ามพระพรหมที่แท้จริงคือพ่อแม่ไป พอมองข้ามก็เลยมองไม่เห็นเมื่อไม่เห็นก็ไม่รู้ความสำคัญของพระพรหมในบ้าน พระหรหมในบ้านก็เลยเกือบจะหรือหมดความหมายไป ด้วยประการฉะนี้

ที่คนโบราณท่านเขียนหรือปั้นรูปพระพรหม ๔ หน้าไว้นั้นท่านคงไม่ได้หมายถึงเทพเจ้าหรือผู้วิเศษที่ไหน ท่านคงจะบอกให้ทราบถึงพระพรหมจริง ๆ ของมนุษย์และมีอยู่ในโลกที่เราเห็น ๆ กันอยู่ คือพ่อแม่นี่เอง เพราะผู้จะแสดงสีหน้าได้ครบทั้ง ๔ นี้ได้

ก็เห็นมีแต่พ่อแม่เท่านั้นที่แสดงได้คล่องและไม่ต้องบังคับใจเท่าไรนัก ท่านแสดงออกในโอกาสต่าง ๆ กัน มากบ้าง น้อยบ้าง ตามเหตุการณ์ บางครั้งท่านก็นำหน้าเมตตาออกแสดง บางคราวก็นำหน้ามุทิตาออกอวด บางขณะท่านก็ทำทีดีสีหน้าอุเบกขาวางเฉยเสีย

นาน ๆ จึงจะแสดง "หน้าพิเศษ" หรือ "หน้าจร" สักครั้งหนึ่ง

หน้าที่ว่านั้นคือ "หน้ายักษ์" นั่นไง แต่หน้านี้ถือเป็นหน้าประจำไม่ได้ เพราะนาน ๆ จึงจะได้เห็นกันสักครั้ง !

เรามีพระพรหมนั่งอยู่ที่บ้านตั้ง ๒ องค์ ลอง ๆ สังเกตสีหน้าท่านบ้างเป็นไร หรือเมื่อท่านเป็นพระพรหมของลูก ๆ แล้วลองนึกย้อนหลังดูทีหรือว่าเคยแสดงหน้าไหนให้ลูกเห็นบ่อย ๆ

หรือเคยแสดง "หน้าพิเศษ" ให้ลูกเห็นบ้างไหม ?

พรหมลิขิต

มีคำกล่าวและเชื่อถือกันมาแต่โบราณแล้วว่าทุกคนเกิดมาตามอำนาจ "พรหมลิขิต" ชีวิตจะดีจะเลวหรือสมหวัง ผิดหวังอย่างไรแล้วแต่พระพรหมท่านจะลิขิตให้เป็นไป เราจะไปฝืนพระพรหมท่านไม่ได้ เพราะท่านขีดให้

เราเดินมาตั้งแต่อ้อนแต่ออกเลยทีเดียว เพราะเชื่อถือหรือกระพือข่าวบอกเล่ากันสืบ ๆ มา คำนี้ก็เลยติดปากคนทั่วไปและทำท่าว่าจะยึดถือกันเป็นจริงเป็นจังเสียด้วยซ้ำ

แม้ในดงผ้าเหลืองเอง ความคิดความยึดถือเช่นนี้ก็ยังระบาดเข้าไปถึง

เพราะเชื่อและถือกันมาอย่างนี้ ทุกคนจึงฝากชีวิตไว้กับความปราณีของพระพรหมผู้เป็นเทพเจ้าอันศักดิ์สิทธิ์ตามที่เชื่อถือกัน แล้วแต่ท่านจะลิขิตชีวิตให้เป็นไป จนถึงกับมีการติดสินบนเทพเจ้าองค์นี้กันให้เกลื่อนไป ถึงกับยอมลงทุนบวงสรวงอ้อนวอนด้วยเครื่องบัดพลีนานัปการ สรรหาแต่ละสิ่งละอย่างมาเสนอให้เพื่อให้ถูกใจท่าน โดยก็ไม่รู้เหมือนกันว่าท่านจะชอบหรือไม่ ก็ต้องเอาใจท่านกันไปจนกว่าจะเดาไม่ไหวหรือจนกว่าจะมี "คนกลาง" มาช่วยเดาให้อีกที ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพื่อให้ท่านโปรดปรานประทานเมตตาลิขิตชีวิตให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ แม้จะสักนิดก็ยังดี ที่มีทุกข์ก็อ้อนวอนให้พ้นทุกข์ ที่มีโรคก็อ้อนวอนให้หมดโรค ที่มีภัยก็อ้อนวอนให้พ้นภัย จะเสียเครื่องบัดพลีเท่าไรเป็นไม่อั้น ขออย่างเดียวให้ท่าน "กลับลิขิตเดิม" ของท่านเท่านั้น

จะว่ามนุษย์เราชอบไปชวนพระพรหมท่านให้ "คอ-รัปชั่น" คำลิขิตของท่านเองก็คงจะได้กระมัง

พระพรหมท่านก็ดีเหลือใจ ทั้งที่รู้ทั้งที่เห็นก็ไม่เคยห้ามปราม ไม่เคยออกปากสักทีว่าสิ่งที่มนุษย์สรรมากองไว้เป็นเครื่องบวงสรวงนั้นจะทรงโปรดหรือไม่ทรงโปรดประการใดยอมรับเอาทั้งนั้น ไม่ว่าของนั้นจะดีหรือไม่ดี ไม่ว่าจะของสด ของแห้งอย่างไร แต่ท่านจะ "คอรัปชั่น" ตัวเองหรือไม่นั้นยังพิสูจน์กันไม่ได้แต่ก็พอมีอยู่บ้างหรอกที่สมหวังกันหลังจากอ้อนวอนขอแล้ว ก็คงจะบังเอิญมากกว่า เพราะหากว่าไม่เป็นการบังเอิญ ก็จะกลายเป็นว่า

พระพรหมท่านก็ชอบ "สินบน" เหมือนกัน !

ความจริงยกเอาเรื่องนี้มาเขียนมิใช่จะตั้งตัวเป็นปฏิปักษ์กับพระพรหม (ความจริงน่าจะว่าเป็นลูกศิษย์พระพรหมมากกว่า) หรือมิใช่จะว่ากระทบพระพรหมท่านหรอก เพียงแต่อยากฝากไว้ให้คิดเป็นการบ้านเท่านั้น แม้จะนำไปคิดเป็นการวัดบ้างก็ไม่เสียหายอย่างไร

คือ คำว่า "**พรหมลิขิต**" ที่คนโบราณท่านว่าไว้น่าจะไม่ใช่หมายถึง "**พระพรหม**" ดังที่เราทั่วไปเข้าใจกันเสียแล้ว เพราะหากว่า พระพรหมท่านมีคุณธรรมสูงส่งเป็นเทพเจ้าผู้ศักดิ์สิทธิ์อาจดลบันดาลให้ใครดีใครชั่วได้แล้วไซร้ ไยท่านจึงไม่ลิขิต

ชีวิตคนทุกคนให้เป็นคนดี คนรวย มีฐานะมั่งคั่ง มีรูปร่างสมประกอบไม่มีโรคมีอายุยืน และให้มีรูปร่างสวยงามโดยไม่ต้องมาเสริมกันในภายหลังเล่า แต่นี่คนเรากลับแตกต่างกันอย่างมากมาย ทั้งรูปร่าง ฐานะและความเป็นอยู่ ที่สุขก็สุขเหลือล้น ที่จนก็จนเหลือแสน ทำไมจึงเป็นเช่นนี้

หรือ "พระพรหมเกเร" ก็มีเหมือนกัน จึงได้เที่ยวแกล้งลิขิตชีวิตคนให้เปรอะไปหมด

เมื่อไม่ใช่พระพรหมเช่นว่าแล้ว จะเป็นพระพรหมที่ไหน

ท่านคงมองออกลาง ๆ แล้วว่า ผู้ลิขิตชีวิตคนให้ดีเลวแตกต่างกันแท้จริงนั้นได้แก่ "พรหมในบ้าน" คือพ่อแม่นี่เอง เพราะพรหมในบ้านนี่ที่ได้ชื่อว่าเป็นพรหมเฉย ๆ โดยไม่ปรากฏหน้าก็มีเป็นพรหมที่ดีบริสุทธิ์ก็มี พรหมเกเรก็มี พรหมเหล่านี้แหละที่มีอิทธิพลต่อชีวิตคน โดยเฉพาะชีวิตของลูก เรียกว่าเป็นพรหมของใครของมัน ลิขิตชีวิตลูกใครลูกมัน ไม่ได้เกี่ยวข้องกันมากนักว่างั้นเถอะ เพราะพ่อแม่นั้นมีส่วนได้ดีได้เสียของลูกอย่างเหลือคณาจะดีก็เพราะพ่อแม่จะเสียก็เพราะพ่อแม่ สุดแล้วแต่พ่อแม่จะลิขิต อนาคตของลูกฝากไว้กับ "ปกาศิต" ของพ่อแม่เท่านั้น

ขอให้มองด้วยใจเป็นธรรมจะเห็นจริง อย่าได้ไปโทษเด็กฝ่ายเดียวว่าไม่รักดีเลย

ชีวิตของเราฝากไว้กับการตัดสินใจของพ่อแม่ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มาทีเดียว พอเราเกิดมาในท้องท่านแล้ว หรือแม่เกิดความไม่พอใจขึ้นมาโดยคิดว่าเราเป็น "ส่วนเกิน" หรือเป็น "มารหัวขน" แล้วลิขิตว่า "เอามันออกเสีย" เท่านี้ก็หมดหวังที่จะได้ลืมตามองโลก หรือพอคลอดออกมาแล้วพ่อลิขิตว่า "ไม่ใช่ลูกฉัน" เท่านี้ก็ขาดพ่อมีปมด้อยไปตลอดชาติ หรือแม่ลิขิตว่า "แม่เลี้ยงเจ้าไม่ได้แล้วลูกเอ๋ยไปตามยถากรรมเถอะ" ลิขิตแล้วนำไปทิ้งตามถนนหนทางหรือตามกองขยะ หรือตามโรงพยาบาลที่ตนไปคลอดนั่นเอง เท่านี้ก็เพียงพอที่จะให้เราคิดได้ว่า เมื่อถูกลิขิตเช่นนี้ลูกจะมีชีวิตรอดอยู่ได้สักกี่ราย หรือรอดแล้วอนาคตจะเป็นเช่นไรไม่รู้ หรือหากเมื่อเราเติบโตแล้วถูกพ่อแม่ลิขิตโดยวิธีไม่เอาใจใส่ ไม่ดูแลเลี้ยงดูให้ดีเท่าที่ควรนักเพียงเลี้ยงให้โตไปวัน ๆ เท่านั้นก็พอแล้ว ส่วนความประพฤติปล่อยไปตามเรื่องตามราว ทำให้กลายเป็นอาชญากรก่ออาชญากรรมเป็นบุคคลที่เป็นพิษเป็นภัยต่อสังคม หรือไม่ส่งเสียให้มีการศึกษาเหมือนคนอื่น ๆ เท่านี้เราก็แย่แล้ว

ใครถูกพ่อแม่ลิขิตมาแล้วอย่างไรโปรดคิดดูเองเถิด หรือใครลิขิตชีวิตลูกไว้อย่างไรลองทบทวนดู

ด้วยประการฉะนี้ คนในสังคมจึงแตกต่างกันมากมายอย่างที่เห็น ๆ กันอยู่ความเป็นคนดี ความเป็นคนไม่ดีส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนเริ่มต้นก็มาจากลิขิตของพ่อแม่ซึ่งเป็นพระพรหมดังกล่าว หาใช่พระพรหมที่เป็นเทพเจ้าผู้มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์อย่างเราเคยเชื่อกันไม่

และก็น่าแปลกอยู่ พระพรหมในบ้านซึ่งมีลมหายใจทั้งคู่ซึ่งเคยลิขิตชีวิตตนมา สมควรจะได้รับเครื่องบัดพลีบูชาอย่างท่วมท้น แต่เรากลับไม่แยแสกันเสียนี่ปล่อยให้ท่านอด ๆ อยาก ๆ ก็มีถมไปและบางครั้งก็จะนำเครื่องบัดพลีไปให้ท่านบ้างเรากลับเสียดายของเสียอีก ที่ทำไปบวงสรวงเทพเจ้าที่ท่านก็มิได้ต้องการและไม่รู้ไม่ชี้ด้วยเรากลับยอมเสียกันได้เรื่องนี้ก็แปลกอยู่และจะแปลกต่อไปอีกเท่าไรก็ไม่มีใครบอกได้ถูก

พ่อแม่เป็นพระเทพ

ความเชื่อถือของคนโบราณมีว่า โลกนี้มีเทพชื่อนั้น ๆ เป็นใหญ่ คอยกำกับคุ้มครองมนุษย์ไว้เรียกว่า "ท้าวโลกบาล" มี ๔ ท่านคือ

— ท้าวธตรฐ ประจำทิศตะวันออก
— ท้าววิรุฬหก ประจำทิศใต้
— ท้าววิรูปักษ์ ประจำทิศตะวันตก
— ท้าวกุเวร ประจำทิศเหนือ

ท้าวโลกบาลซึ่งเป็นเทพเจ้าเหล่านี้ทำหน้าที่ปกป้องผองภัยให้ชาวโลกอย่างไร พ่อแม่ก็มีหน้าที่ปกป้องภัยให้แก่เลือดในอกของตนคือลูกอย่างนั้น และท่านก็ทำเช่นนี้มาก่อนใครหมด แม้ท้าวโลกบาลทั้ง ๔ นั้นจะเผลอหรือไม่ยอมปกป้อง เราก็ตาม แต่พ่อแม่ไม่เคยลืมและไม่เคยละทิ้ง ท่านปกป้องเราตลอดมา

ท่านปกป้องอย่างไร ?

ข้อนี้เห็นจะต้องสาธยายกันยาวหน่อย เพราะเป็นเรื่องจริงที่มองเห็นได้ แต่เรื่องจริงนี่แหละที่เรามักจะมองข้ามความสำคัญไป หรือทำเป็นไม่รู้เสียเฉย ๆ ก็มี

เรื่องปกป้องลูกนี่ พ่อรู้สึกจะทำได้น้อยและไม่ค่อยสนิทนักเหมือนแม่ แม่เท่านั้นท่านว่าทำสิ่งที่ทำได้ยาก แม่ต้องอดทนอดกลั้นทุกอย่างนับแต่รู้ว่าลูกมาเกิดแล้ว เคยทานเผ็ดก็ต้องงด เคยทานร้อนก็ต้องเว้น กลัวลูกจะลำบาก เคยกระโดดโลดเต้นก็ต้องหยุด กลัวพลาดพลั้งหกล้มไปจะเป็นอันตรายต่อลูกในท้อง จะทำ

งานหนักก็กลัวลูกจะทรมานสารพัดที่จะกลัว คลอดออกมาแล้วยิ่งไม่ให้ห่างหูห่างตาได้เลยประคบประหงมยิ่งกว่าไข่ในหินเสียอีก ชนิดที่เรียกว่า "ยุงไม่ให้ไต่ไรไม่ให้ตอม" นั่นเชียวละ ดึก ๆ ดื่น ๆ จะง่วงจะเพลีย จะหนาวร้อนอย่างไรหากลูกร้องขึ้นมา แม่เป็นต้องสะดุ้งตื่นและรีบดูลูก หาสาเหตุว่าลูกร้องทำไม ลูกพูดไม่ได้สักคำบอกไม่ได้สักนิดว่าเป็นอะไรจึงร้อง แม่ก็ต้องเดาเอาว่าต้องเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ แล้วทำไปจนลูกจะหายร้อง หากยังไม่หายก็ต้องคอยปลอบคอยเอาใจกันอยู่นั่นแล้ว แม้ว่าลูกจะหลับคาอกไปแล้ว แต่แม่ก็ยังหาหลับได้สนิทลงไปไม่

แม่ทำยิ่งกว่านี้ ปกป้องลูกยิ่งกว่านี้ และทำมานับสิบปี คือตั้งแต่ลูกมีเท้าเท่าฝาหอยอย่างที่พูดกันจริง ๆ ด้วย

พอลูกเติบใหญ่มีวัยอันสมควรแล้ว ความต้องการของลูกเพิ่มขึ้นทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็น ยามหิวพ่อแม่ก็หามาป้อน ยามเจ็บไข้ก็พยายามเยียวยารักษา ยามร้องไห้ก็ใช้อ้อมอกและอ้อมแขนนั่นแหละเป็นเครื่องปลอบประโลมให้หายเศร้าโศก คอยเอาตาดูเอาหูใส่ ทั้งในเวลาลูกกิน ยืน เดิน นั่ง นอนเล่น ไม่ว่าลูกจะไปทางไหนเป็นต้องชำเลืองตามองตามเสมอ กลัวลูกจะพลัดตกหกล้ม กลัวเป็นอันตรายกลัวไปเสียทุกอย่าง

กว่าจะปกป้องรักษาอวัยวะต่าง ๆ ของลูกให้อยู่ครบมาได้จนโตนี่พ่อแม่ต้องเหนื่อยยากเหลือเกิน กว่าลูกจะรอดปากเหยี่ยวปากกามาได้ พ่อแม่ต้องลงทุนลงแรงมากเหลือเกิน แล้วอย่างนี้จะยังไม่สมควรเรียกท่านว่าเป็น "พระเทพ" ได้อย่างไร

แต่ก็ประหลาดใจอยู่เหมือนกัน พ่อแม่น่ะหวงแหนอวัยวะแขนขาของลูกขนาดไหน ขนาดจะตีลูกสักแปะก็ต้องคิด กลัวลูกจะเจ็บ ปกป้องมามิให้มีรอยด่างพร้อยหรือถูกขีดข่วนเป็นบาดแผลในร่างกายของลูกแต่ลูกสิกลับนำอวัยวะร่างกายส่วนนั้น ๆ ไปสังเวยหรือรองรับคมมีด คมกระบองหรือลูกปืนของผู้อื่นโดยง่ายดายเหลือเกิน เวลาพ่อแม่ตีทำไมชอบโวยวายร้องไห้ให้ลั่นบ้าน ทีไปถูกตีหรือเตะต่อยมาหน้าตาเขียวปูดทำไมชอบ ทำไมไม่เสียดายอวัยวะที่พ่อแม่อุตส่าห์ปกป้องมาและเลี้ยงดูมาจนเติบโตแข็งแกร่งกันเสียบ้างเลยทำไมจึงเป็นกันเสียอย่างนี้ก็ไม่รู้ น่าประหลาดนัก

มิใช่เฉพาะร่างกายเท่านั้นที่พ่อแม่ปกป้องให้ลูก แม้ชื่อเสียงของลูกพ่อแม่ก็คอยป้องกันไว้ให้เสมอกลัวลูกจะเสียชื่อเสียงกลัวลูกจะไม่ดีเท่าเขา จะดูได้จากเวลามีใครมาด่าว่าลูกของตัวว่า

ไม่ดีอย่างนั้นไม่ดีอย่างนี้ ไปทำเสียอย่างนั้นอย่างนี้ หรือมาว่าเสีย ๆ หาย ๆ อย่างอื่น พ่อแม่เป็นต้องออกรับแทนลูกก่อนทุกครั้งไป จะปฏิเสธเป็นพัลวันทีเดียวว่า ไม่จริง เป็นไปไม่ได้ลูกตัวไม่เป็นอย่างนั้นแน่ ทั้ง ๆ ที่ตัวเองยังไม่ได้สืบสาวราวเรื่องเลยว่าที่เขาพูดน่ะเป็นจริงแค่ไหน แต่ก็ป้องกันชื่อเสียงลูกไว้ก่อนละ

นี่แหละ "พระเทพ" ของลูกละ จะหาได้ที่ไหนทำได้เช่นนี้ นอกจาก "ในบ้านของเรา"

พ่อแม่เป็นพระอาจารย์

อาจารย์ คือ ผู้ดูแลเรื่องจริยามารยาท ความประพฤติและการกระทำของศิษย์ พร้อมทั้งเป็นผู้คอยแนะนำชี้แจงศิษย์ให้รู้จักโลก มีหูตากว้างไกล และประสิทธิ์ประสาทความรู้ความชำนาญ ให้เครื่องมือพร้อมมูลเพื่อศิษย์จะได้นำไปต่อสู้เผชิญชีวิตในโลกกว้างให้ทัดเทียมคนอื่น บางครั้งเราเรียก "อาจารย์" ว่า "ครู" หรือเรียกรวมกันว่า "ครูอาจารย์" ก็มี จะเรียกอย่างไรก็หมายถึงผู้ให้ความรู้ดูแลมารยาททั้งสิ้น

หากคนเราปราศจากครูอาจารย์ทำนอง "ศิษย์ไม่มีครู" แล้ว อย่าหวังเลยว่าจะมีความก้าวหน้าในชีวิตได้ คนเราจึงต้อง

มีครูอาจารย์คอยให้แบบอย่างไว้สำหรับเลียนหรือลอก แม้จะเพียงชั่วครั้งชั่วคราวหรือเป็นอาจารย์ประจำก็ตามดังนั้นคนเราจึงมีครูอาจารย์กันมากมายหลายคนหลายสำนักในจำนวนนั้นพ่อแม่ก็ติดอันดับว่าเป็น "ครู" เป็น "อาจารย์" ด้วย และเป็นครูอาจารย์ที่อยู่ในอันดับหนึ่งชั้นแนวหน้ากว่าอาจารย์ทั้งหลายโดยเป็นมาก่อนอาจารย์ทั้งหมด ทั้งดูเหมือนว่าจะสำคัญกว่าครูอาจารย์อื่นใดขนาดพอที่จะยกเรียกว่าเป็น "พระครู" หรือ "พระอาจารย์" ได้โดยไม่กระดากปากเพราะท่านเป็นครูอาจารย์ตลอดชีพ

ศิษย์ของพระครูพระอาจารย์หรือพ่อแม่นั้นก็คือ เราท่านผู้เป็นลูกนั่นเอง

หรือพ่อแม่นั้นจัดเป็นครูที่ยอดเยี่ยมกว่าใครหมดถึงขั้นเป็น "พ่อครู" และ "แม่ครู" นั่นเชียว เพราะครูธรรมดาก็สอนกันแค่วิชาการในหลักสูตรเป็นพื้น แต่พ่อแม่ท่านสอนเราทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร สอนทั้งในแง่ของทฤษฎีและภาคปฏิบัติในชีวิตจริง ทั้งสอนโดยไม่ต้องมีตารางสอน ไม่มีเวลาจำกัดว่าต้องสอนตามชั่วโมงนั้นชั่วโมงนี้เหมือนครูทั่ว ๆ ไป

เราต้องยอมรับความจริงกันว่า เวลาเราเกิดใหม่ ๆ นั้นเราอาศัยตัวเองหรือพึ่งตัวเองไม่ได้เลย โลกนี้ช่างมืดมนเสียเหลือ

เกินสำหรับเรา ไม่รู้ว่าอะไรทั้งสิ้น เข้าทำนองที่ว่า **"ไม่รู้เดียงสา"** นั่นแหละ ต่อมาเราจึงค่อยรู้อะไรต่อมิอะไรรู้จักโลกดีขึ้นทีละเล็กละน้อย จนกระทั่งกว้างไกลออกไปจากตัวเองเรื่อย ๆ **"ความรู้เดียงสา"** คอยมาหาเราตามลำดับ ๆ

ความรู้เดียงสานั้น พ่อแม่ท่านให้เรา เรารับมาจากพ่อแม่เป็นอันดับแรก

พ่อแม่สอนเราทุกอย่างตั้งแต่เริ่มจำความได้ สอนตั้งแต่เรื่องกิน เรื่องนอน เดิน นั่ง การขับถ่าย การใช้ผ้านุ่ง ผ้าห่ม ไปจนกระทั่งเรื่องสูงสุด คือ การควรทำควรเว้นเรียกว่า ท่านสอนให้เราจนกระทั่งเราสามารถพึ่งตัวเองได้ จนกระทั่งเรามีความรู้ทันโลกและทันคน

ความจริง การสอนคนนี่มิใช่จะเป็นเรื่องง่าย ๆ หากไม่รักจริงหรือไม่เมตตากันจริง ๆ แล้ว ก็ไม่อยากจะสอนกันให้เมื่อยปาก ยิ่งพ่อแม่ด้วยแล้วดูเหมือนว่าท่านจะไม่เคยเบื่อหน่ายต่อการอบรมสั่งสอนลูกของตนเลยทั้ง ๆ ที่ต้องปากเปียกอยู่ทุกวันนี่แหละ ทั้งนี้มิใช่เพราะหน้าที่เท่านั้น หากท่านทำด้วยดวงใจที่เปี่ยมล้นด้วยความรักความเอ็นดู ต้องการลูกทุกคนเป็นคนดี ทำดี หนีชั่ว พาตัวให้รอดพ้นความลำบากให้นานัปการได้ในอนาคต หากพ่อแม่ไม่เอาใจใส่ในเรื่องสั่งสอนอบรมเสียอย่างเดียวนั้น ลูก ๆ ก็คง

จะไม่เห็นทางเดินที่ถูกที่ควรแน่ หากลูกเลือกทางเดินเองจะเป็นเช่นไร ลองนึกวาดภาพหรือมองดูคนที่เขาขาดพ่อขาดแม่หรือที่พ่อแม่ไม่ค่อยเอาใจใส่ดูก็ได้ จะเห็นภาพเด็กเกเรเหลือขอ ไม่มีการศึกษา ด้อยทั้งความคิด ด้อยทั้งปัญญา มีแต่จะก่อปัญหาให้แก่สังคมท่าเดียว ท้ายสุดอนาคตก็จะฝากไว้กับสิ่งเสพติดสารพัดชนดบรรดามี เช่น สุรา บุหรี่ ฝิ่น เฮโรอิน เป็นต้น ซึ่งบั้นปลายของชีวิต ถ้าไม่จบลงด้วยคุกตะรางก็จบลงด้วยถูกฆ่า หรือไม่งั้นก็ตายไปทั้งเป็นด้วยความทรมานเพราะฤทธิ์สิ่งเสพติดเหล่านั้น

ขึ้นชื่อว่าพ่อแม่ย่อมมองเห็นลูกเป็นเด็กอยู่ร่ำไปในสายตาแม้ว่าลูกจะโตถึงมีเหย้ามีเรือนเป็นฝั่งเป็นฝาไปแล้วหรือมียศมีศักดิ์มีหน้ามีตาในสังคมไปแล้วก็ตามที หรือบางทีลูกเป็นครูบาอาจารย์ของคนทั่วเมืองเสียด้วยซ้ำ พ่อแม่ก็ยังเตือนอบรมลูกอยู่นั่นแล้วระวังเนื้อระวังตัวนะลูกนะ ลูกเป็นเจ้าคนนายคนแล้วสิ่งนั้นสิ่งนี้อย่าทำนะลูกนะ สารพัดที่พ่อแม่จะสรรหามาอบรมลูกซ้ำแล้วซ้ำเล่า พ่อแม่ไม่คำนึงหรอกว่าลูกจะโตใหญ่สักปานใด ท่านคิดแต่เพียงว่าเป็นลูกของท่าน ท่านก็ยังห่วงใยอยู่วันยังค่ำและตั้งตัวเป็นพระอาจารย์ของลูกอยู่ร่ำไป

คำสอนของพ่อแม่นั้นย่อมมีค่าอยู่เสมอ แม้ว่าคำสอนบางคำบางตอนจะออกมาปะปนกับถ้อยคำที่ฟังดูหยาบคาย

และภายใต้สีหน้าอันบึ้งตึง ก็ยังจัดเป็นคำสอนอันประเสริฐ อยู่นั่นเอง เพราะว่าคำสอนนั้นกลั่นออกมาจากน้ำใจอัน ประเสริฐบริสุทธิ์ต่อลูกของท่านกลั่นมาจากความรักความ ปรารถนาดีที่จะเห็นลูกเป็นคนดีต่อไปในอนาคต กลั่นมา จากความห่วงใยในลูกของตน คำพูดที่หยาบคายหรือสีหน้า อันบึ้งตึงนั้นเป็นส่วนประกอบต่างหาก เป็นเปลือกนอก ที่จะถือเอาเป็นอารมณ์ไม่ได้

หากจะพูดอย่างยุติธรรมแล้ว เราผู้เป็นลูกนั่นแหละมีส่วน ที่ทำให้ท่านต้องพูดหรือแสดงสีหน้าเช่นนั้นออกมาลองใคร่ครวญ กันดูเถิด

ลูกที่มีพ่อแม่คอยอบรมตักเตือนอยู่เสมอนั้นนับเป็นบุญ อย่างล้นเหลือแล้ว ลูกที่ยังมีพ่อแม่คอยแนะนำหรือคอยเข้มงวด กวดขันอยู่ร่ำไปนั่นแหละ ต่อไปภายหน้าจะเอาตัวรอดได้เสมอหาก สิ้นพ่อสิ้นแม่เสียแล้วอย่าหวังเลยว่าใครอื่นเขาจะคอยเป็นพี่เลี้ยง เป็นกระจกเงา หรือเป็นผู้คอยจ้ำจี้จ้ำไช บอกทางเดินให้เราด้วย ความรักอย่างบริสุทธิ์เหมือนพ่อเหมือนแม่ ดังนั้นแม้ว่าคำสอน ของท่านจะรุนแรงไปบ้างก็น่าที่จะได้จดได้จำไว้ น้อมรับฟังด้วย

ความเต็มใจ เท่ากับว่าพ่อแม่ได้ฝากขุมทรัพย์อันมหาศาลที่จะกินที่จะใช้ไม่มีวันหมดดีกว่าท่านมอบทรัพย์มรดกเป็นเงินเป็นทองให้เสียอีก เพราะสิ่งนั้นอาจหมดไปเมื่อไรก็ได้ ส่วนคำสอนนั้นย่อมมีประโยชน์ใช้ได้ไม่มีวันหมด

อย่างน้อยก็นำไปอบรมลูกหลานของตัวต่อไปได้

มีพ่อแม่ไม่น้อยเหมือนกัน ไม่รู้จะอบรมลูกของตนให้ดีได้อย่างไร มันจนแต้มจนปัญญาที่จะหาคำสอนมาว่ากล่าวแนะนำลูกได้ ทั้งนี้เพราะตอนตัวเป็นเด็กเป็นลูกของพ่อแม่นั้นไม่เคยได้รับการอบรมมาก่อน หรือได้รับการอบรมมาเหมือนกันแต่ไม่เคยสนใจที่จะฟังไม่เคยสนใจที่จะจดจำรับรู้ พอถึงคราวที่จะต้องอบรมลูกบ้างก็เลยจนแต้ม อึดอัดใจด้วย ว่าไม่ถูกบอกไม่ได้หนักเข้าก็เลยปล่อยลูกไปตามเรื่องตามราว ยกให้เป็นเรื่องของเวรของกรรมไป

เลยเป็นกรรมของลูกไปเสียจริง ๆ !

ลูกศิษย์กับพระอาจารย์

พ่อแม่มีสถานะเป็นพระอาจารย์ของลูก ลูกอยู่ในสถานะเป็นทั้งลูกเป็นทั้งศิษย์ ซึ่งรวมเรียกว่า "ลูกศิษย์" หรือเป็นศิษย์ในฐานะเป็นลูกอย่างสมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้ความ

สัมพันธ์ระหว่างศิษย์กับอาจารย์คู่นี้จึงมีอย่างแน่นแฟ้น ล้ำลึกและสนิทแน่นกว่าศิษย์กับอาจารย์อื่น เพราะมีความสัมพันธ์กันทางสายเลือดปนอยู่ด้วย หรือจะพูดอีกทีก็คือมีเลือดอย่างเดียวกันนั่นเอง

พ่อแม่นอกจากจะเป็นอาจารย์ประจำบ้าน ประจำชีวิตประจำวันแล้ว พ่อแม่ยังหาพอใจเพียงแค่ให้ลูกรู้จักโลกเท่าที่ตนอบรมสั่งสอนเท่านั้นไม่ ยังใจกว้างพอที่จะส่งให้ลูกไปศึกษาหาความรู้จากอาจารย์อื่น ให้อาจารย์อื่นช่วยอบรมลูกของตนต่อในสิ่งที่ตนไม่อาจจะสอนให้ได้ โดยส่งให้เข้าโรงเรียนจนกว่าจะจบการศึกษาตามหลักสูตร หรือจบชั้นสูงสุดของโรงเรียนหรือสถาบันนั้น ๆ

พ่อแม่บางคนให้ลูกเรียนในบ้านในเมืองตนยังไม่พอใจ ยังยอมให้ลูกไปเรียนต่อถึงเมืองนอก แม้จะรักจะห่วงอย่างไรก็ยอมให้ลูกไป ตัวเองยอมทนนอนคิดถึงลูก รอวันรอคืนที่ลูกจะได้รับความสำเร็จกลับมาให้ชื่นใจ

นี่คือน้ำใจ "พระอาจารย์" ของลูกละ

การที่เราต้องเข้าศึกษาเล่าเรียนนั้น พ่อแม่ต้องเป็นคนสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ทำนองเป็น "กองหนุน" ก็ว่าได้ เงินทองทุกบาททุกสตางค์ ไม่ว่าจะเป็นค่าเทอม ค่าหนังสือ ค่าเครื่อง

แต่งตัว ค่าอาหาร ขนม หรือค่าพาหนะเดินทางทุกอย่างเป็นภาระของพ่อแม่ทั้งนั้น และเงินทองเหล่านั้นแหละที่พ่อแม่ต้องอาบเหงื่อต่างน้ำ สู้หน้าดำคร่ำเครียดหามากว่าจะได้มาเป็นค่าอะไรต่อมิอะไรของตนนั้นท่านต้องลำบากไม่น้อยเลย แต่ความลำบากนั้นพ่อแม่ไม่ค่อยได้คำนึงถึงนักหรอก ขอเพียงอย่างเดียวคือให้ลูกได้ศึกษา ให้ลูกได้มีวิชาติดตัวก็พอแล้ว ขอเพียงให้ลูกทัดหน้าเทียมตาเพื่อน ๆ เท่านั้นเป็นพอ และหากรู้ว่าลูกได้ใช้เงินทุกบาททุกสตางค์ให้เป็นประโยชน์ตามที่ตนต้องการเท่านั้น ความเหน็ดเหนื่อยความลำบากลำบนก็พลันหายไปเป็นปลิดทิ้ง กลับได้ความสบายใจยิ้มร่าต้อนรับลูกเสียด้วยซ้ำ

จริง! เงินทองเป็นของหายาก ยิ่งสมัยนี้ยิ่งยากใหญ่ แต่เวลาจะใช้น่ะเราใช้กันง่ายเหลือเกิน ตอนที่เราอยู่ในวัยเรียนหนังสือหรือในวัยเด็กนั้นเราไม่รู้หรอกว่าเงินมันหายากขนาดไหน ไม่รู้เสียด้วยซ้ำไปว่าตอนที่เราแบมือขอนั้น พ่อแม่จะมีให้หรือไม่มีให้ อยากได้เมื่อไรเป็นแบมือขอ พ่อแม่ไม่อาจบอกลูกได้เต็มปากว่าไม่มี ไม่ได้ มีไม่มีก็ต้องหามาจนได้ แม้ว่าจะต้องลงทุนบากหน้าไปหยิบยืมคนอื่นมาให้ลูกก็ตาม ก็จำต้องทนไม่ปริปาก ขอย่างเดียวให้ได้เงินมาให้ลูกตามที่ลูกต้องการเท่านั้น

บางครั้งเงินที่พ่อแม่หามาได้ด้วยความลำบากยากแค้นใจอย่างนี้นั่นแหละ เราผู้เป็นลูกกลับเอาไปใช้ง่ายดายและรวดเร็วเหลือเกิน ทั้ง ๆ ที่บางคราวก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้นักหรือเรากลับนำไปใช้อย่างพุ่มเพือย ใช้แบบไม่เห็นคุณค่าหรือแบบ **"ใจเติบมือเติบ"** หารู้ไม่ว่าเงินค่าดูหนัง ๑ รอบของตนนั้นบางทีพ่อแม่ต้องใช้เวลาหามันมาตั้งครึ่งค่อนวันจึงจะได้มันมา

ใช้ไปเถิด จ่ายไปเถิด พ่อแม่ไม่ว่า ขอให้มีความจำเป็นและตรงจุดประสงค์ที่ท่านต้องการเท่านั้น แม้ว่าจะมากกว่าที่ขอแม้ว่าจะต้องทนลำบากหามากกว่านั้นสักร้อยเท่าตัวพ่อแม่ก็พอใจหามาให้ลูกได้ มิใช่จะให้ถึงกับไม่ให้ขอเงินจากพ่อแม่ มิใช่จะให้อดอยากปากแห้ง หรือมิใช่จะให้อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือนโดยไม่ต้องไปเบิ่ดตากันบ้างละ หากถึงคราวจะต้องใช้แล้ว

ก็ใช้ไปเถิด!

ขออย่างเดียว ให้ใช้แบบประหยัดและจำเป็น

กว่าลูกจะสำเร็จการศึกษาแต่ละคน พ่อแม่ต้องเหน็ดเหนื่อยนัก ลำพังท้องของท่านสองท้อง ท่านทำงานหาเงินเพียงครึ่งวันเท่านั้นก็พอเลี้ยงแล้ว สองปากสองท้องเท่านั้นจะกระไรนักหนาแต่ปากท้องที่คอยอยู่ที่บ้าน ปากท้องที่อยู่ที่โรงเรียนนี่สิ พ่อแม่

ต้องหาไว้เผื่อ ต้องทำงานตั้งแต่บ่ายถึงค่ำ หากยังไม่พอก็ต้องหาเงินพิเศษทำต่ออีกจนค่ำถึงดึกดื่นเที่ยงคืนแม้ว่าจะต้องทำอย่างนี้ท่านก็ไม่ปริปากนัก หรือจะปริปากบ่นลำบากบ้างก็ว่าไปตามอารมณ์เหนื่อย แต่ใจจริงแล้วหาเป็นเช่นนั้นไม่ บางรายบ่นไปทำไปก็มี

ทุกต้นปีการศึกษาเรามักจะหาดอกไม้ธูปเทียนหาของฝากที่ระลึกไป "ไหว้ครู บูชาอาจารย์" กันเป็นทิวแถว แต่อนิจจา พระอาจารย์ทั้งคู่ที่อยู่ที่บ้านเราไม่เคยหันมามองหรือคิดที่จะถือดอกไม้ธูปเทียนมาไหว้บูชาเลย แม้ว่าวันนั้นจะเป็นวัน "ไหว้ครู" ประจำปี

หากเราท่านใดในฐานะเป็นลูกพร้อมใจพร้อมหน้ากันประคองดอกไม้ธูปเทียน หรือ "หญ้าแพรก ข้าวตอกและดอกมะเขือ" เข้าไปไหว้ท่าน พร้อมกล่าวสดุดีพระคุณของท่านเหมือนกับที่เรากล่าวในโรงเรียนแล้ว ภาพนั้นจะงดงามประทับใจผู้ทำผู้เห็นสักเพียงไหน พระทั้งสองของเราจะตื้นตันสักเพียงไร

เราคงจะเห็นน้ำตาแห่งความปลื้มปีติจากดวงตาอันอ่อนโยนของท่านเป็นแน่

ถึงเวลาแล้วที่เราผู้เป็น "ลูกศิษย์" จะน้อมรำลึกนึกถึงพระคุณอันใหญ่หลวงของ "พระอาจารย์" และพร้อมกับบูชา

คุณท่าน แม้จะด้วยเพียง "สักการะ" คือดอกไม้ธูปเทียนหรือเพียงด้วยนิ้วทั้งสิบและสองมือของเราเท่านั้นก็พอแล้วสำหรับบูชาพระอาจารย์ สำหรับ "ไหว้ครู" ของเรา ความเป็นลูกศิษย์กับพระอาจารย์จะสมบูรณ์แบบต้องมาเริ่มกันที่ตรงจุดนี้แหละ

ลองเริ่มกันดูที่หรือ ?

ท่านคงไม่คิดว่าเราทำพิเรน ถึงกับยันเราออกมาได้ลงคอหรอกน่า !

พ่อแม่เป็นพระอรหันต์

ธรรมดาพระอรหันต์เป็นผู้บริสุทธิ์หมดจดแล้วถือกันว่าเป็นเนื้อนาบุญอันยอดเยี่ยม หากใครได้ทำบุญกับพระ-อรหันต์ ก็นับว่าเป็นลาภอันประเสริฐของผู้นั้นเราจึงแสวงหาพระอรหันต์กันทั่วทุกหนแห่ง ถึงกับพอได้ยินข่าวคราวว่าพระองค์นั้นองค์นี้ เป็นพระอรหันต์หรือพระอรหันต์มีอยู่ที่นั่นที่นี่ เราก็จะพากันดั้นด้นไปหาแม้ว่าท่านจะอยู่ห่างไกลหรืออยู่ลึกลับในหุบในห้วย ป่าไหนตำบลไหนก็ตาม แม้ว่าเราจะไม่มีข้อพิสูจน์ได้ถ่องแท้ ว่าท่านเป็นพระอรหันต์จริงหรือไม่ก็ตาม เราก็ยังต้องการทำบุญกับท่านอยู่ดี

พระอรหันต์มีคุณานุภาพอย่างนี้

และพระอรหันต์นั้นท่านจะประกอบด้วยจิตใจที่อ่อนโยนมีน้ำใจที่เอื้อเฟื้อ มุ่งแต่จะอนุเคราะห์มวลพลโลกให้พ้นจากห้วงแห่งความทุกข์ ให้พ้นจากความยากลำบาก และพ้นจากหุบเหวแห่งความเป็นทาสของกิเลสตัณหาเท่านั้น โดยจะทำทุกอย่างเพื่อให้ทุกคนเป็นคนเป็นอิสระเป็นไทแก่ตัว มีเสรีภาพในหัวใจของตัวเอง ไม่ต้องดิ้นรนหาเสรีภาพหรือความเป็นอิสระจากบุคคลอื่น ด้วยวิธีการกระจายพลังธรรมให้กว้างขวางออกไปในหมู่ปวงชน ให้หมู่ชนอยู่ในร่มเงาแห่งพระธรรมคำสั่งสอน และให้เดินทางไปตามมรรคที่ถูกต้องด้วยมีแสงประทีปแห่งธรรม เป็นเครื่องส่องให้เห็นมรรคานั้น ๆ ซึ่งการกระทำเช่นนั้นย่อมทำให้เกิดความไม่พอใจแก่คนบางหมู่บางเหล่า แต่ว่าแม้ใครจะด่าว่าฆ่าแกงท่าน จะมุ่งร้ายหมายหัวท่าน หรือขัดขวางการกระทำเช่นนั้น ท่านก็มิได้ถือโทษโกรธเคืองในผู้นั้น ๆ จะมีก็แต่เพียงแผ่การุญภาพให้เขาเหล่านั้นพ้นจากหุบเหวแห่งความอาฆาตพยาบาทมาดร้ายนั้นเสีย ยอมให้อภัยเขาด้วยประการทั้งปวง

ท่านเป็นผู้บริสุทธิ์ทางกาย และน้ำใจของท่านก็ใสสะอาดอย่างนี้ มวลมนุษย์จึงได้ขนานนามท่านว่า "พระอรหันต์" คือห่างเว้นจากกิเลส มีโลภ โกรธ หลง แล้วและขนานนามว่า

"อาหุไนยบุคคล" คือ ผู้สมควรที่จะได้รับการยกย่องเชิดชู และสมควรที่เราท่านจะพึงเข้าไปกราบไหว้บูชาสมควรจะได้รับของบูชานั้น ๆ จากเรา ไม่ว่าเราจะนำไปถวายท่านถึงที่หรือเราจัดเตรียมไว้ในบ้าน

น้ำใจของพระอรหันต์ที่มีต่อมวลชนหมดจดฉันใด น้ำใจของพ่อที่มีต่อลูกก็หมดจดฉันนั้น

เพราะฉะนั้น พ่อแม่จึงเปรียบเสมือนเป็นพระอรหันต์ของลูก และเป็นพระอรหันต์ที่ลูกจะพึงได้พบได้เห็นในปัจจุบัน ทั้งอยู่ในบ้านของตนทุกขณะเวลานั่นเอง

ถ้าพูดถึงความรักลูก ความมีน้ำใจต่อลูก ความห่วงใยและความต้องการให้ลูกได้ดิบได้ดีทัดหน้าเทียมตาคนอื่น ๆ ความต้องการให้ลูกอยู่เย็นเป็นสุข ไม่อยู่ร้อนนอนทุกข์ ต้องการให้พ้นจากภัยพิบัตินานาประการแล้วพ่อแม่ย่อมมีไม่แพ้พระอรหันต์ที่มีต่อมวลมนุษย์เลย ถ้าจะพูดให้ยิ่งไปกว่านี้ก็อาจพูดได้เต็มปากว่า บางครั้งพ่อแม่ยังมีภาษีดีกว่าพระอรหันต์เสียด้วยซ้ำ มีภาษีตรงที่ว่าพ่อแม่ยังมีโอกาสแสดงออกต่อเราผู้เป็นลูกบ่อยครั้งกว่าพระอรหันต์จริง ๆ ซึ่งพระอรหันต์ดังกล่าวนั้นบางทีในชีวิตเรานี้เราไม่เคยได้รับอุปการคุณจากท่านเลย ทั้งนี้เพราะท่านหาได้ยากจริง ๆ ในยุคปัจจุบัน หรืออาจจะไม่มีแล้วก็เป็นได้

เราจึงเหลือกันเพียงพระอรหันต์ในบ้านไว้ให้ดูต่างหน้าพระอรหันต์อริยบุคคล คือ พ่อกับแม่เท่านั้น

ทั้งพ่อกับแม่มีน้ำใจบริสุทธิ์ต่อเรา ผู้เป็นลูกรักคิดดูเถิด ตอนเราเป็นเด็ก เราเคยหยิก เคยข่วน ทุบตี เตะ ต่อย กัด หรือด่าทอท่านต่าง ๆ นานา เพราะไร้เดียงสา ท่านก็ไม่โกรธเคือง กลับยิ้มร่าชอบใจเพิ่มความรักความเอ็นดูขึ้นอีก แม้เราเป็นผู้ใหญ่รู้เดียงสาแล้ว แต่ก็ยังทำอยู่เช่นนั้น แทนที่ท่านจะโกรธถือโทษหรือเอาผิดต่อเรา ท่านกลับยอมนิ่งเฉย ทนยอมรับทุกข์เพียงฝ่ายเดียว ยอมเสียน้ำตา ยอมเป็นเครื่องรองรับมือ เท้าและปากของเรา ให้อภัยในการกระทำของเราเสมอ เพราะท่านกลัวว่าเราจะเป็นบาปเป็นกรรมหรือมีเวรต่อไปข้างหน้า จึงยอมเจ็บยอมทุกข์เสียเอง

พระอรหันต์ของเราจริง ๆ !

เราได้รับอุปการะได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่มาจนบ่านนี้ หากจะคิดถึงความสิ้นเปลืองข้าวสุกข้าวสารแกงกับต่าง ๆ ผ้านุ่งผ้าห่ม เงินทอง และความสิ้นเปลืองไปของแรงกายแรงใจของพ่อแม่ที่ท่านได้ทุ่มเทให้เรานั้น ย่อมประมาณค่าออกมาเป็นตัวเลขหรือด้วยสัญญลักษณ์ใด ๆ ให้รู้ไม่ได้เลย ทั้งนี้เพราะมันมากมายเสียจนเกินกว่าจะประมาณหรือประเมินได้

ดังนั้น อย่าได้ตีค่าน้ำใจของพระอรหันต์ในบ้านออกมาเป็นเงินเป็นทองเลย ถึงจะตีให้สูงเท่าไรก็ไม่มีวันถูกหรือทัดเทียมสมน้ำสมเนื้อกับความเป็นจริงที่ท่านได้ทุ่มเทไว้ทั้งกายและใจเลย ทั้งน้ำใจของท่านก็ไม่ควรจะถูกตีราคาค่างวดเป็นเงินเป็นทองแบบพ่อค้าตีราคาสิ่งของทั้งหลายด้วย

ไม่มีใครในโลกนี้ที่จะหวังดีปรารถนาดีต่อเราอย่างจริงจังและจริงใจเหมือนพ่อแม่ของเราหรอก และไม่มีใครในโลกนี้ที่จะเลี้ยงดูเราได้ดีเหมือนท่านด้วย ท่านเลี้ยงเรามาตั้งแต่เราอยู่ในท้องของท่าน แม้ท่านจะไม่รู้ว่าลูกในท้องของท่านนั้นจะเป็นหญิงหรือชาย มีหน้าตาเป็นอย่างไร จะพิกลพิการ หูหนวก ตาบอด จะสมประกอบเหมือนเด็กทั่วไป หรือคลอดออกมาแล้วจะเป็นตายอย่างไร แม้ท่านจะไม่รู้ไม่ทราบแต่ท่านก็ประคับประคองเรามาด้วยดีเก้าเดือนบ้าง สิบเดือนบ้าง คลอดออกมาแล้วท่านทั้งสองไม่เคยคิดรังเกียจเราเลย เราจะเป็นหญิงเป็นชายพ่อแม่พอใจทั้งนั้นแม้ท่านจะผิดหวังบ้างในตอนแรกแต่ท่านก็พอใจในตอนหลังเพราะถือว่าเราเป็นลูก บางทีบางครั้งเกิดมาพิกลพิการพ่อแม่ก็ยังรักอยู่ ตาบอดท่านก็รัก หูหนวกท่านก็รัก เกิดมาตีนปุกมือปุกแม้ว่าท่านจะใจหาย แต่ก็ยังรัก เพราะท่านคิดว่านั่นคือสายเลือดและแทนที่ท่านจะทอดทิ้งท่านกลับเพิ่มความรักความสงสาร

ประคบประหงมลูกคนนั้นเพิ่มขึ้น ท่านไม่เคยท้อถอยหรือน้อยใจในเรา ว่ามาเกิดเป็นลูกท่านทำไม ท่านรักท่านเลี้ยงลูกมาทุกคนที่มาเกิดกับท่านเป็นสายเลือดท่าน แม้ว่าท่านเลี้ยงมาจนโตแล้ว ลูกกลับมาตายเสีย หรือไปพบจุดจบด้วยคมมีดและลูกปืนของผู้อื่นก็ตาม

ท่านก็มิได้คิดว่าจะเลี้ยงมาเพื่อตายหรือเพื่อให้คนอื่นมาฆ่าแบบนั้น

พระในบ้านคือพ่อแม่

ความเป็นพระในบ้านของพ่อแม่นั้น จะมีสักกี่คนกันที่รู้เพราะเรามักจะมุ่งหากันแต่พระนอกบ้าน พระที่ไม่มีลมหายใจแม้จะต้องซื้อหาด้วยราคาแพง แม้จะต้องลงทุนลงแรงมากมายกว่าจะได้มา และมักจะเฝ้าปรนเปรอหรือบูชาแต่พระนอกบ้านเช่นนั้นเท่านั้น แต่พระในบ้านซึ่งมีลมหายใจอยู่หรือใกล้ชิดอยู่กับตัวเรา ตลอดเวลาเรากลับมองข้ามไปเสีย เรื่องนี้ไม่ว่าจะเป็นคนอยู่ในวัยไหน ฐานะอย่างไรย่อมเป็นเหมือน ๆ กันได้ทุกที่

เหมือนกันในข้อที่ไม่รู้จักว่าพระในบ้านคือใคร

มีเรื่องที่เล่ากันสืบ ๆ มาว่า มีคุณนายคนหนึ่งเป็นคนใจบุญพอควรทีเดียว ดูได้จากการที่ตักบาตรทุกเช้าและหลังจากนั้นจะถือสำรับกับข้าวที่บรรจงจัดอย่างประณีตนำไปวัดแห่งหนึ่งทางฝั่งพระนคร เพื่อถวายท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ ผู้เป็นเจ้าอาวาส เพราะมีความเคารพนับถือในจริยาวัตรของท่านและชอบฟังท่านคุยหรือเล่าเรื่องอะไรต่อมิอะไรให้ฟัง เรียกว่ามีเวลาว่างหลังจากตักบาตรตอนเช้าแล้วคุณนายคนนั้นเป็นต้องมาวัดให้ได้ทุกวัน อาหารที่จัดมาก็ประณีตทุกอย่างเพื่อให้สมกับนำมาถวายสมเด็จฯ อยู่คุยกับท่านพอควรแล้วก็กราบลากลับ ทำอยู่เช่นนี้เป็นประจำ

วันหนึ่งหลังจากคุณนายกลับแล้ว พระหนุ่มรูปหนึ่ง ซึ่งเป็นศิษย์ก้นกุฏิของสมเด็จฯ เข้าไปเรียนถามว่าคุณนายคนนี้ใจบุญสุนทร์ทานจริง แต่เคยได้ยินว่าเป็นคนใจแคบ มีแม่อยู่คนเดียวก็ปล่อยให้อด ๆ อยาก ๆ ไม่ค่อยเอาใจใส่ ปล่อยให้อยู่ห้องแคบ ๆ หลังบ้าน ส่วนตัวเองพร้อมลูก ๆ อยู่บนตึกใหญ่สะดวกสบายทุกอย่าง เขาว่าตอนอยู่บ้านนั้นพูดจากับแม่ฟังไม่ค่อยได้เลย ผิดกับที่มาพูดอยู่ที่วัดเป็นหน้ามือหลังมือ แม่จะเดินออกมาหน้าบ้านบ้างก็ไม่ได้ กลัวเขาจะเห็นว่ายังมีแม่แก่อยู่ในบ้านอายเขา คนเขามาเล่าให้ฟังหลายรายแล้ว เท็จจริงอย่างไรไม่ทราบได้

ฝ่ายสมเด็จ ฯ ท่านได้ฟังพระว่าก็ไม่พูดอะไร นิ่งฟังเฉยอยู่ต่อมาอีกหลายวัน ท่านไปกิจนิมนต์นอกวัด และบังเอิญขากลับต้องผ่านทางบ้านคุณนายด้วย ท่านจึงแวะบ้านคุณนายก่อน คุณนายดีใจมากที่สมเด็จ ฯ มาถึงที่บ้าน เพราะไม่เคยมีพระมาที่บ้านเลยในยามปกติ นอกจากเวลาทำบุญเท่านั้น จึงถือว่าเป็นนิมิตมงคลอย่างสูงสุดที่พระขั้นสมเด็จ ฯ มาเหยียบบ้าน จึงเรียกลูกหลานเข้ามากราบไหว้ท่านเป็นการใหญ่ ให้ท่านอวยชัยให้พรลูกหลาน แล้วชวนท่านคุยเรื่องต่าง ๆ มากมาย สมเด็จ ฯ ท่านก็คุยบ้างถามสุขทุกข์บ้างตามธรรมเนียม

ตอนหนึ่งท่านสมเด็จ ฯ ท่านถามคุณนายว่า พระในบ้านของคุณนายมีบ้างไหม คุณนายได้ยินเข้าก็รีบตอนว่าพระในบ้านของตัวมีมากมาย เป็นพระเก่า ๆ เท่านั้น สมัยสุโขทัยก็มี สมัยเชียงแสนก็มี พร้อมกับอวดใหญ่ และชวนสมเด็จ ฯ ขึ้นไปดูห้องพระข้างบน (คงไม่มีแผนอะไร ?)

สมเด็จ ฯ ท่านทราบว่าคุณนายยังไม่เข้าใจ จึงถามขึ้นอีกว่าได้ทราบว่าคุณนายมีแม่อีกคนหนึ่งเดี๋ยวนี้อยู่เสียที่ไหน

คุณนายได้ยินเข้าถึงกับเสียวแปลบเข้าไปในหัวใจ ไม่นึกว่าจะถูกจู่โจมด้วยคำถามชนิดฟ้าแลบอย่างนี้จากสมเด็จ ฯ จะตอบไปตามตรงว่า แม่อยู่หลังบ้านก็กลัวสมเด็จ ฯ จะเดินไปดูและจะเห็น

สภาพความเป็นอยู่ของแม่ แล้วท่านจะว่าเอาได้ ก็เลยอึก ๆ อัก ๆ ตอบส่ง ๆ ไปว่า ตอนนี้แม่ไม่อยู่ออกไปเยี่ยมญาติ คงอีกนาน กว่าจะกลับ

แน่ะ! คอยกันท่าไว้เสร็จ กลัวสมเด็จ ฯ จะนั่งคอยพบ

สมเด็จ ฯ ท่านก็ไม่ต่อความอีก เพราะเริ่มจะรู้อะไรเป็น-อะไรแล้ว พอสมควรแก่เวลาท่านก็ลากลับ หลังจากนั้นก็พบกับคุณนายอีกเป็นประจำเหมือนเคย จนวันหนึ่งท่านเห็นคุณนายยิ้มแย้มแจ่มใสดี พูดคุยรื่นเริงเรื่องการทำบุญสุนทร์ทาน และยังมีเวลาอีกพอควรที่จะถึงเวลาเพล ท่านจึงถามขึ้นว่า

"พระในบ้านของโยม โยมดูแลเรียบร้อยดีแล้วหรือ ?"

คุณนายก็ตอบอย่างยิ้มย่อง ด้วยความเข้าใจผิดเช่นเคยว่า

"เจ้าค่า...อิฉันจัดถวายท่านเรียบร้อยทุกวันแหละค่ะ ก่อนจัดมาถวายท่านนี่อิฉันต้องจัดถวายในห้องพระก่อน จุดธูปเทียนบูชาท่านเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงนำมาถวายท่าน ทีหลังท่านไม่ต้องห่วงหรอก อิฉันทราบดีว่าอะไรเป็นอะไร"

อวดสรรพคุณของตัวไปโน่นเลย

"อาตมามิได้หมายถึงพระพุทธรูปน่ะโยม พระในบ้านที่อาตมาถามนี่หมายถึงพระที่มีลมหายใจ คือ แม่ผู้มีพระคุณของโยมน่ะ"

ถึงตอนนี้คุณนายเลยนิ่งเป็นรูปปั้นไปโดยอัตโนมัติ ส่วนสมเด็จ ฯ ท่านก็พูดต่อไปเรื่อย ๆ

"คนเราน่ะมีพระอยู่ในบ้านทุกคน พระที่มีลมหายใจนะ บางคนมีพ่อ บางคนเหลือแม่ บางคนมีโชคดีเหลือทั้งพ่อทั้งแม่ในบ้าน นับเป็นบุญมหาศาล ใครเหลือเท่าไรก็ควรจะได้เอาตาดูเอาหูใส่ท่านบ้าง ไม่ใช่ปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่ ปล่อยให้ท่านอด ๆ อยาก ๆ เจ็บไข้ได้ป่วยอย่างไรก็ดูแลท่านบ้าง ท่านแก่แล้วท่านกินท่านใช้จะหมดเปลืองไปสักเท่าไรเชียว ใช่ไหมโยม"

"ค่ะ ใช่" จำใจเงยหน้ามองตาสมเด็จ ฯ แล้วตอบ

"โยมก็เหมือนกัน..." สมเด็จ ฯ พูดตรง ๆ เลยคราวนี้ เรียกว่าหลังจากขึ้นสายมานานแล้ว ตอนนี้ก็ปล่อยลูกธนูออกไปเลยทีเดียว เพราะท่านทราบว่าบางคนเราต้องว่าต้องสอนกันตรง ๆ จึงจะรู้สึก

"ทราบว่ามีแม่อยู่คนเดียวเท่านั้น แต่โยมไม่ค่อยสนใจในความเป็นอยู่ของท่านเท่าไรนัก ปล่อยให้อยู่ในห้องแคบ ๆ อับทึบแทบไม่มีอากาศหายใจอยู่หลังบ้าน ทั้ง ๆ ที่ท่านเป็นเจ้าของบ้าน ที่ดินทั้งหมดที่โยมอยู่ โยมอยู่อย่างสบาย แต่ปล่อยให้ท่านอด ๆ อยาก ๆ ไม่สงสารท่านบ้างหรือ"

ตอนนี้คุณนายนิ่งเงียบจริง ๆ ตอบไม่ได้ เพราะก้อนสะอื้นกำลังแล่นขึ้นมาจุกคอ

"โยมจัดอาหารถวายพระในห้องพระได้ทุกวันแต่พระในบ้านอีกองค์หนึ่งคือแม่ โยมไม่เคยจัดหาให้และตอนที่จัดหามาให้อาตมานี่อาตมาสังเกตดู โยมจัดหามาอย่างดีทีเดียว ทำก็ประณีตบรรจง เมื่อก่อนอาตมาไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไรก็ฉันของโยมไปตามปกติ แต่ตอนนี้บอกตรง ๆ ว่ามันกลืนไม่ค่อยลงมาหลายวันแล้ว เพราะอาตมารู้ว่าอาตมานี่เป็นพระในวัด ไม่ควรจะเอาเปรียบพระในบ้านของโยมเกินไป เลยกลืนไม่ลง อาตมาน่ะอย่างไรก็ได้ พระเราจะเลือกฉันแต่ที่ดี ๆ ไม่ได้ โยมลองคิดดู..."

ท่านเว้นระยะนิดหนึ่งแล้วพูดว่า

"อาตมาคิดมาหลายวันแล้วว่าจะพูดดีหรือไม่พูดดี สุดท้ายตกลงใจว่าพูด เพราะเห็นใจแม่ของโยม สงสารโยม เพราะผลการกระทำของโยมจะตกแก่ตัวโยมต่อไป และลูกหลานของโยมเห็นโยมทำกับแม่เช่นนี้ มันก็จะจำเอาไปแล้วทำกับโยมบ้าง และทำกันต่อ ๆ ไปไม่สิ้นสุดสักที เพราะเห็นว่าแม่ทำได้ยายทำได้ เราก็ทำได้เหมือนกัน อาตมาพูดแล้วโยมจะโกรธจะ

เคืองอาตมาก็ตามใจเถอะ อาตมาพูดด้วยความหวังดีต่อโยม โยมลองคิดดูให้ดีก็แล้วกัน”

น้ำตาเจ้ากรรมมันพังลงมาจากทำนบตาของคุณนายเมื่อไรไม่ทราบ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีแล่นเข้าจับหัวใจตามวิสัยของคนผิดที่กลับตัวกลับใจได้ทันเวลา สะอื้นพลางกราบลาสมเด็จ ฯ โดยไม่กล่าวคำอำลาสักน้อยหนึ่ง จะโกรธสมเด็จ ฯ ที่พูดจี้ใจดำหรือไม่ไม่ทราบได้

แต่หลังจากนั้น สมเด็จ ฯ ท่านก็ได้ทราบข่าวมาว่าคุณนายเงียบเหงาไปไม่ร่าเริงเหมือนแต่ก่อน และจัดการย้ายห้องแม่ให้ไปอยู่ติด ๆ กับห้องตนบนตึกใหญ่ชั้นล่าง ดูแลท่านอย่างดี ไม่ค่อยออกนอกบ้านเช่นแต่ก่อน และกว่าจะเข้าวัดมาหาสมเด็จ ฯ อีกก็ต่อเมื่อเวลาล่วงไปแล้วได้หลายเดือน

ไม่กล้าเข้าหาสมเด็จ ฯ เพราะความละอายใจนั่นเอง

สาธุ ! นับเป็นบุญของคุณนายคนนั้นที่ได้พบพระเช่นสมเด็จ ฯ องค์นั้นเสียก่อน และเป็นบุญยิ่งนักที่กลับเนื้อกลับใจเสียใหม่เมื่อยังไม่สายจนเกินไป เวลาที่จะสนองพระคุณแม่นั้นยังพอมีอยู่บ้าง แม้ว่าจะเพียงเล็กน้อยก็ยังดี ผิดกับบางคนกว่าจะรู้ว่าพ่อแม่เป็นพระในบ้านผู้ประเสริฐก็สายเสียแล้ว คือ รู้ก็ต่อเมื่อท่านทั้งสองไม่มีตัวตนอยู่ในโลกนี้แล้ว หรือบางคนแม้จะมีผู้พูด

กรอกหูให้ฟังอยู่ทุกวันยังไม่รู้สึก ปล่อยให้พระในบ้านตนลำบากลำบนอยู่เหมือนเดิม

ก็แล้วมาถึงท่านบ้างละ พระในบ้านของท่านยังสบายดีอยู่หรือ ?

การบำรุงพระในบ้าน

ก็รู้กันแล้วว่า "พระในบ้าน" นั้นคือใคร ยังเหลืออีกเพียงขั้นตอนเดียวเท่านั้น คือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้พระในบ้านมีความสุขมีความสบายใจได้บ้าง ให้ท่านได้มีโอกาสได้เห็นลูกหลานมีความเจริญก้าวหน้านาน ๆ ให้ท่านได้มีโอกาสชื่นชมยินดีในความสำเร็จของลูกหลานทันเวลาก่อนที่จะลาโลกไป และให้ท่านได้มีโอกาสพักบ้าง หลังจากได้ตรากตรำทำงานหาเลี้ยงลูกมาจนถึงวัยปูนแก่แล้ว

คือ ช่วยยืดอายุให้ท่านอยู่กับเรานาน ๆ นั่นแหละ

โอกาสที่จะทำได้อย่างว่านั้น สำหรับลูก ๆ แล้วมีตลอดไปและมีมากเสียด้วย เว้นไว้แต่จะไม่ยอมมอบโอกาสเช่นนี้ให้พ่อแม่บ้างเท่านั้น เพราะปกติเรามักจะอ้างกันอยู่เสมอว่า ไม่มีเวลาไม่มีโอกาสโดยเฉพาะสำหรับพ่อแม่ แต่สำหรับกิจการอื่น ๆ หรือการ

แสวงหาความสุข การใช้เวลาการใช้เงินใช้ทองไปบำรุงบำเรอผู้อื่นนั้น เราช่างมีเวลาโอกาสเหลือเฟือพอที่จะทำได้เสมอ ๆ โดยมิพักต้องกังวลหรือคิดหน้าคิดหลังเสียด้วยซ้ำไป

การบำรุงท่านเป็นวิธีการเดียวที่ถูกต้องและสมน้ำสมเนื้อกับคุณข้าวป้อนน้ำนมรวมทั้งหยาดเหงื่อแรงงานที่ท่านได้ลงไว้กับเรา เพื่อให้เราดีจนกระทั่งเรามีหลักฐาน มีงานทำอยู่ทุกวันนี้

ตามหลักธรรม หรือจะพูดให้ชัด คือ หลักตามสัจธรรมอันเป็นเรื่องจริงและเป็นธรรมชาติธรรมดาของโลก การบำรุงพ่อแม่เพื่อตอบแทนพระคุณท่านนั้นเราอาจทำได้หลายวิธี เป็นต้นว่า การเลี้ยงดูท่าน การช่วยเหลือท่านทำกิจการงานต่าง ๆ บรรดามี การประพฤติตนให้ดีมิให้ท่านมีมลทินเสียชื่อเสียงไปด้วย การดำรงอยู่ในโอวาทคำตักเตือนแนะนำของท่าน การรักษามรดกทั้งมรดกที่เป็นเลือดเนื้อคือตัวเราเองและมรดกคือทรัพย์สินที่ท่านมอบไว้ให้ด้วยดี ไม่ให้มรดกนั้นมลายสูญไปเพราะตัวเรา และใช้มรดกของท่านให้เกิดดอกออกผลงอกเงยขึ้นมาให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไปกว่านั้น

การบำรุงพ่อแม่นั้น เราอาจทำได้ทุกเวลาและทุกโอกาสและทุกวัย เพราะไม่ยากจนเกินไปหากจะทำ แม้ว่าเราจะมี

ครอบครัวไปแล้ว แม้ว่าเราจะแยกกันอยู่ต่างหากจากพ่อแม่หรือไปอยู่ห่างไกลในหนใดก็แล้วแต่ ก็ยังพอทำได้เช่นกัน อย่าได้นึกเลยว่าอยู่ไกล หรือคิดว่าท่านล้มหายตายจากไปแล้ว จะไปบำรุงท่านที่ไหน การบำรุงพ่อแม่ไม่ใช่เพียงต้องเลี้ยงดูท่านอย่างเดียว เราอยู่ที่ไหนท่านก็ไปอยู่กับเราที่นั่น เราขึ้นเขาลงห้วยเราไปอยู่ในสมาคมคนดีหรือคนเลวท่านก็ไปกับเราด้วย ก็ตัวเรานี่แหละที่เป็นเสมือนตัวท่าน เป็นตัวแทนของท่าน และเป็นส่วนหนึ่งที่แยกภาคมาจากท่าน

เพราะตัวเราคือเลือดเนื้อเชื้อไขจากสายโลหิตของท่าน !

แต่การบำรุงพระในบ้านที่สำคัญเป็นอันดับแรกที่เราควรทำเป็นอย่างยิ่งก็คือ "การเลี้ยงดูท่านให้เป็นสุข" เพราะการเลี้ยงดูเป็นการต่อเติมชีวิตของท่านให้อยู่นาน ๆ เท่ากับเป็นการเพิ่มเติมพลังกายพลังใจให้ท่านนั่นเอง และเป็นการสนองพระคุณท่านในขณะที่ท่านยังมีลมหายใจอยู่ ทั้งเป็นการแสดงน้ำใจของเราให้ท่านเห็นด้วย

คนเราจะรู้ว่าใครดีไม่ดีก็ต่อเมื่อได้เห็นน้ำใจกันก่อน น้ำใจย่อมมีค่าสูงและมีพลังมากกว่าน้ำใจใด ๆ ในโลก "พระในบ้าน" ปรารถนาเหลือเกินจะได้เห็นน้ำใจจากลูก ๆ ที่ท่านอุตส่าห์เลี้ยงดูอุ้มชูมาแต่น้อยคุ้มใหญ่

แต่ความปรารถนาของพ่อแม่จะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับน้ำใจของเราผู้เป็นลูกเท่านั้น

การเลี้ยงพ่อแม่

พ่อแม่ได้ใช้ความพากเพียรพยายามตรากตรำหาเงินหาทองเลี้ยงดูลูกมา กว่าจะโตได้แต่ละคนนั้นก็เลือดตาแทบกระเด็น ร่างกายก็พลอยทรุดโทรมลงตามลำดับ อายุวัยก็เพิ่มขึ้น จนในที่สุดก็ต้องหยุดพักไปโดยปริยาย เพราะสังขารร่างกายไม่อำนวยให้ทำงานได้เหมือนเมื่อหนุ่ม แม้ว่าจิตใจจะแข็งแกร่งอยากทำสักปานใดก็ไม่อาจฝืนธรรมชาติของสังขารได้ ตอนนี้แหละเป็นโอกาสของลูกแล้วที่จะได้ตอบแทนใช้หนี้บุญคุณท่านด้วยการเลี้ยงดูท่านบ้างตามความเหมาะสม

เพราะหากลูกไม่เลี้ยงพ่อแม่ตอนนี้ แล้วใครจะเลี้ยง?

จะให้ท่านไปอยู่สถานสงเคราะห์คนชราหรือ อาจทำได้แต่เท่ากับว่าส่งท่านให้ไปอยู่ในคุกในตะราง หรือไปทรมานใจอยู่ในนั้นมากกว่า เพราะสถานที่เช่นนั้นมันจะว้าเหว่และเหมือนกับอยู่โดดเดี่ยวสักเพียงไหน และเป็นสถานที่สำหรับคนที่ไร้ญาติ

ขาดมิตร หรือคนที่ลูกหลานไม่เลี้ยง ไม่เอาใจใส่แล้วเท่านั้น เราลองคิดและนึกวาดภาพดูก็แล้วกัน ในหมู่คนแก่ที่แปลกหน้าไม่เคยรู้จักมักคุ้นกันมาก่อน และท่ามกลางบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความอ้างว้างเดียวดายของคนแก่แต่ละคน จะผิดอะไรกับส่งท่านไปตายแบบผ่อนส่งเล่า

เราใจถึงพอที่จะส่งท่านไปอยู่ ณ สถานที่เช่นนั้นหรือ?

แต่ก็มีคนแก่อีกจำนวนไม่น้อย ที่พอใจจะอยู่ในที่เช่นนั้นซึ่งตนรู้ดีว่าไม่สุขสโมสรหรือน่ารื่นรมย์เท่าไรนัก แต่ก็พอใจจะอยู่เพราะเห็นว่ายังดีกว่าอยู่บ้านของตัวหรือบ้านของลูกหลานซึ่งเป็นเสมือนขุมนรกของท่าน มีลูกมีหลานก็เหมือนคนแปลกหน้าที่ไม่รู้จักกันมาก่อน จะพูดจะจาทักบ้างก็ไม่มี จะถามไถ่สุขทุกข์บ้างก็ไม่เคยได้ยิน อยู่ไปก็ถูกดุถูกด่าสารพัด หาว่าเกะกะบ้านบ้างละว่าอยู่ไปเปลืองข้าวสุกบ้างละ เมื่อไรจะตาย ๆ เสียทีบ้างละ เมื่อได้ยินลูกหลานพูดเข้าทำนองนี้ ขืนอยู่ไปก็รังแต่จะน้อยใจ ช้ำใจและอึดอัดใจเปล่า ๆ

เลยขอไปให้พ้น ๆ บ้านเสีย ไปตายเอาดาบหน้าดีกว่า และก็มักจะตายด้วยดาบหน้าจริง ๆ อย่างที่ตั้งใจไว้เสียด้วยซี

การเลี้ยงพ่อแม่ให้อยู่ดีมีสุขตามสมควรนั้น หากจะให้สมบูรณ์แล้วต้องเลี้ยงท่านสองทาง คือ

— เลี้ยงร่างกาย
— เลี้ยงจิตใจ

การเลี้ยงร่างกายพ่อแม่

การเลี้ยงร่างกายพ่อแม่นั้นออกจะไม่ยากนัก เพราะคนแก่อยู่ง่ายกินง่ายอยู่แล้ว ไม่ค่อยพิถีพิถันในเรื่องการกินการนอนนัก เพียงให้ข้าวให้น้ำ ให้ที่อยู่อาศัย ให้ยารักษาโรค และให้เครื่องนุ่งห่ม อันเป็นปัจจัยจำเป็นสำหรับชีวิตแก่ท่านก็เพียงพอแล้ว สำหรับเลี้ยงร่างกายให้อยู่รอดไปวัน ๆ และดูเหมือนว่าจะไม่สิ้นเปลืองเท่าไรด้วยหากคิดเปรียบเทียบกับที่ท่านเลี้ยงเรามา การเลี้ยงท่านนี้ไม่น่าจะต้องเป็นกังวลสำหรับลูกเลย ลองนึกย้อนหลังดูทีหรือว่าเมื่อเราเป็นเด็กนั้น เรากินเราใช้เปลืองกว่านี้ ข้าวก็ต้องอย่างน้อยวันละ ๓ มื้อ เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มปีหนึ่งนับชุดไม่ได้ ขนมนมเนยต่างหาก เครื่องประดับต่างหาก ทั้งการใช้จ่ายเพื่อความสนุกสนานและความสำราญต่าง ๆ ก็ต่างหาก เปลืองอย่างนี้ ทำไมพ่อแม่ยังหาเลี้ยงเรามาได้ และไม่ใช่เฉพาะเราเท่านั้น ลูกของพ่อแม่อื่น ๆ ซึ่งก็เป็นพี่น้องเรานี่แหละ ท่านก็หาให้เหมือน ๆ กันทุกคน เปลืองพอ ๆ กัน ซ้ำยิ่งโตยิ่งเปลืองหนักเข้าไปอีก พอถึงคราวที่เราจะต้องเลี้ยงท่านให้อิ่มหนำสำราญบ้าง

ทำไมเราจึงทำไม่ค่อยได้ ?

เคยเห็นอยู่ออกบ่อยไปที่ลูกบางคนเวลาพ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ ไม่เคยดูดำดูดี ไม่เคยที่จะสนใจเหลียวแลนัก ท่านจะสุขทุกข์อย่างไรก็ช่าง จะมีกินมีใช้หรือไงไม่นำพา ปล่อยให้อด ๆ อยาก ๆ พ่อแม่ไปเยี่ยมเยียนบ้างก็ตั้งท่ารังเกียจ พ่อแม่ไปอยู่ด้วยก็พูดกระทบกระเทียบให้เจ็บช้ำน้ำใจเล่น กล่าวหาว่าเกะกะบ้าน ทำอะไรไม่ได้เรื่องได้ราว สารพัดจะหาคำพูดมาประหัดประหารน้ำใจ เวลาท่านตายจากไปก็ทำศพของท่านไปตามประเพณี และจัดอย่างสวยหรูเสียด้วย ทั้งนี้เพราะหากไม่ทำจะถูกคนอื่นนินทา หรือทำให้เสื่อมเกียรติของตนไป ดอกไม้จัดอย่างแพรวพราว ประดับประดาเสียผู้เห็นแล้วอยากจะตายและถูกทำศพอย่างนี้บ้าง แถมยังจัดสำรับกับข้าวอย่างดีไปวางไว้ที่ข้าง ๆ โลง ข้าง ๆ ศพ กลัวท่านจะไม่รู้ยังเคาะโลงเรียกให้พ่อให้แม่มากินเสียอีก

"พ่อมากินเสีย แม่มากินเสีย" โธ่เอ๋ย !

ยามท่านมีลมหายใจ ยังจะกินได้ไม่ยักเรียกท่านให้มากิน ไม่ยักยกไปให้ท่านกินบ้าง ภาพอย่างนั้นมันควรจะมีตอนที่ท่านมีลมหายใจอยู่มากกว่าตอนที่ท่านไม่รู้เรื่องรู้ราวด้วยอย่างนั้นท่านจะรู้หรืออืออออไปกับเราด้วยหรือไม่ เราก็ไม่ทราบ ท่านอาจจะ

ไม่กินของเราก็ได้ แต่เราก็มักทำกันโดยมาก บางทีทำเพื่อความสบายใจของตัวเองก็มี

เฮ้อ ! คนอย่างนี้ก็มีด้วย

บางคนต่อเมื่อพ่อแม่ตายไปแล้วจึงเกิดความรักความคิดถึงท่าน บ้านก็เงียบเหงา เคยมีเสียงบ่น เคยมีเสียงตักเตือนสั่งสอนเคยมีหลักอยู่ในบ้าน แม้จะเป็นเพียงหลักที่ลูกมองเป็น "หัวตอ" ก็ตามที พอท่านตายจากไปเสียงนั้นก็หมดไป หลักบ้านก็ขาดหายไป ทำให้เกิดความเงียบเหงาวังเวง มันเหมือนกับบ้านขาดอะไรไปอย่างหนึ่งคิดไปคิดมาก็นึกถึงพ่อแม่ได้ ยิ่งตอนที่ลูกตัวไม่เอาใจใส่ดูดำดูดีหรือเถียงคำไม่ตกฟากด้วยแล้ว ยิ่งคิดถึงพ่อแม่หนักขึ้นแต่ก็เรียกชีวิตท่านคืนมาไม่ได้เสียแล้ว จะเหลือก็เพียงรูปถ่ายไว้ให้ดูต่างหน้า หรือกองกระดูกไว้เป็นตัวแทนเท่านั้น ตอนนี้แหละจะมองเห็นความสำคัญของท่านขึ้นมา แต่ก็สายเสียแล้วอย่างว่านั้น กว่าจะรู้ว่าท่านสำคัญก็หาตัวท่านไม่ได้เสียแล้วก็เข้าทำนองที่ท่านว่าไว้นั้นเทียวว่า

"คนเราจะรู้ว่าอะไรมีค่ามีความสำคัญ ก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นได้หลุดจากมือไปแล้ว"

แล้วที่บ้านของท่านเล่า ยังมีพระในบ้านซึ่งมีค่ามีความสำคัญที่ยังไม่หลุดจากมือไปหรือไม่ ?

ตอนที่พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ ท่านเปรียบเสมือนต้นโพธิต้นไทรใบดกหนา มีร่มเงาอันเย็นสบาย ที่บรรดาลูก ๆ จะพึงเข้ามาพึ่งพาอาศัยได้ทุกเมื่อทุกคราว แม้จะโผผินจากไปแล้ว แม้จะถ่ายรดหรือจิกกินลูกผลจนหมด หรือหักรานกิ่งก้านสาขาไปแล้ว หวนกลับมาพึ่งร่มโพธิร่มไทรต้นเดิมอีกโพธิไทรนี้ก็ยังมีร่มให้ลูก ๆ ได้พักชื่นใจเหมือนเดิม โดยมิได้โกรธเคืองหรือพูดให้ผู้พึ่งพิงคือ ลูกต้องเสียใจ พร้อมเสมอที่จะให้ความเย็นแก่ลูกทุกคนทุกครั้ง พอท่านล้มหายตายจากไปนั่นแหละลูก ๆ จึงหมดที่พึ่งหมดร่มเงาอันเย็นสนิทไป แม้จะคิดถึงโพธิไทรต้นนี้ก็หมดหวังจึงต่างต้องแยกย้ายกันไปคนละทิศละทางรวมกันได้บ้างไม่ได้บ้างเข้ากันไม่ติดบ้างทะเลาะกันเองบ้างไปตามเรื่องตามราว บางทีไม่พบกันเลยตลอดชีวิตก็มี

นี่แหละท่านจึงว่า

– ขาดพ่อเหมือนถ่อหัก

– ขาดแม่เหมือนแพแตก

ไม่มีพ่อน่ะ เพียงแค่เหมือนคนล่องแพไปตามน้ำบังเอิญถ่อที่คอยใช้พยุงแพคัดแพให้ตรงร่องน้ำ ให้พ้นเกาะแก่งโขดหินในท้องน้ำมาหักเสียกลางคัน แพก็ยังจะประทังตัวเองให้ล่องลอย

ไปตามกระแสน้ำได้ จะกระทบโขดหิน จะติดเกาะติดแก่ง ทำให้คนบนแพล้มลุกคลุกคลานไปบ้างก็ยังดี

แต่พอแพแตกนี่สิ หมดที่พึ่งเอาเสียจริง ๆ

พอแพแตกเท่านั้น คนบนแพก็จะแตกกระสานซ่านเซ็นล่องลอยไปตามกระแสน้ำอันเชี่ยวกราก ที่แข็งแรงหน่อยก็พอจะพยุงตัวลอยคอไปถึงฝั่งได้บ้าง ที่อ่อนแอก็อาจถึงกับจมน้ำตายไปเลย หรืออาจจะรอดได้หมด แต่ก็ต้องถูกกระแสน้ำพัดพากระทบเกาะแก่ง โขดหินในลำธารให้แขนขาเนื้อตัวถลอกปอกเปิกไปตาม ๆ กัน

ผู้ที่ยังมีทั้งถ่อทั้งแพนี่ นับว่ายังมีโชคดี ประคับประคองไว้ให้ดีเถิด

การเลี้ยงน้ำใจพ่อแม่

การเลี้ยงร่างกายพ่อแม่ให้อยู่เย็นเป็นสุขอย่างนี้ยังหาเพียงพอที่จะ "เปลื้องหนี้" ที่ท่านเคยให้เราไม่ เพราะหนี้ของท่านที่มีต่อเรานั้นเป็นหนี้ชนิดที่ไม่ใช่เพียงท่วมบ่าท่วมหูเท่านั้นแต่เป็นหนี้ชนิดท่วมหัวทีเดียว เราจะทดแทนเพียงเล็กน้อยหาคุ้มไม่ เลี้ยงกายท่านยังไม่พอ ยังต้องเลี้ยงน้ำใจท่านควบคู่กันไปด้วย

การเลี้ยงน้ำใจพ่อแม่ก็คือ การไม่ทำให้พ่อแม่ช้ำใจเสียใจ หรือถึงกับน้ำตาตกเพราะเรา การที่เราผู้เป็นลูกประพฤติตนตามคำแนะนำตักเตือนของท่าน เป็นคนอ่อนน้อม ไม่หัวดื้อถือรั้นมีสัมมาคารวะ รักเคารพท่านทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่ถือโทษโกรธเคืองหรือแสดงความไม่พอใจออกให้ท่านเห็นให้ท่านน้อยใจ โดยถือว่าท่านเป็นพระจริง ๆ การพูดจาหรือการแสดงกิริยาอื่นก็ออกมาด้วยความยำเกรง มีความยกย่องนับถืออยู่ในที การประพฤติปฏิบัติตนของเราอย่างนี้ย่อมจะนำความแช่มชื่นเบิกบานใจและความพอใจมาสู่ท่านได้ เพราะพ่อแม่นั้นพอเห็นลูกเชื่อถ้อยฟังคำเท่านั้นก็เป็นอันหมดห่วงได้เปลาะหนึ่ง ความกังวลว่าลูกจะไม่ดีดังใจนึก ความกลัวว่าลูกจะลำบากลำบนในวันหน้าจะหมดไปเมื่อท่านหมดห่วงใยเรา ท่านก็กินได้นอนหลับ จิตใจก็พลอยสบายไปด้วย

เป็นการต่ออายุท่านได้เสียด้วย

จริงอยู่บางทีเราอาจจะอยู่ห่างพ่อแม่ด้วยไปมีครอบครัวอยู่ที่อื่น ไปอยู่ทำงานในที่ไกล ๆ ไม่ค่อยได้มีโอกาสเลี้ยงร่างกายท่าน นาน ๆ จึงจะได้กลับมาหาท่านที นาน ๆ จึงจะได้ส่งของมาให้ท่านครั้ง เมื่อเป็นเช่นนี้ก็อย่าได้คิดวิตกกังวลว่าจะไม่ได้

ทดแทนคุณท่าน แม้ว่าจะไม่ได้เลี้ยงท่านเป็นการตอบแทน แต่การเลี้ยงจิตใจท่านนี่แหละก็ทดแทนได้เหมือนกัน อยู่ที่ไหนก็ประพฤติตัวให้ดีที่นั่น อยู่ที่ไหนทำชื่อเสียงไว้ที่นั่น อยู่ที่ไหนวางตัวให้เหมาะสม ทำตัวให้เขารักให้เขานับถือในที่นั้น โดยหมั่นนึกและทำตามคำแนะนำของพ่อแม่เสมอ ๆ

เท่านี้ก็ถือว่าดีถมไปแล้ว

ที่ว่าดีในที่นี้ คือ ดีสำหรับตัวเองด้วย ดีสำหรับพ่อแม่ด้วย คือ แม้พ่อแม่จะอยู่ห่างลูก แต่ความดีที่ลูกทำไว้จะขจรขจายไปถึงหูท่านเอง เพราะขึ้นชื่อว่ากลิ่นของความดีนี่สามารถฟุ้งไปได้ทั้งตามลมและทวนลม ดีกว่ากลิ่นอื่น ๆ ในโลก เมื่อท่านได้ยินเข้าก็จะปลื้มใจ สบายใจหายห่วงว่าลูกอยู่ดีมีสุขแล้ว พร้อมกันก็อาจจะอวยชัยให้พรเราให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป เราอยู่ที่ไหนก็เท่ากับเอาพ่อแม่ติดตัวไปด้วย แม้จะเป็นเพียงคำเตือนคำสอนของท่านก็ยังดี

หรืออยู่ไกลไม่อาจจะอยู่ใกล้ชิดได้ นาน ๆ ก็มาหาท่านบ้าง มาเยี่ยมเยียนถามไถ่สุขทุกข์ท่านบ้างตามโอกาส ยามเจ็บไข้ได้ป่วยก็มาดูแลรักษาท่าน หรือทำประการอื่น ๆ ที่จะทำให้เกิดความสบายใจ การทำเช่นนี้เป็นการเลี้ยงจิตใจท่านทั้งนั้น และเป็นการสนองความหวังของท่าน เพราะพ่อแม่นั้นอุตส่าห์เลี้ยงเรามาก็เพื่อประสงค์ว่า

ยามมีกิจ　　　หวังให้เจ้า　　เฝ้ารับใช้
ยามป่วยไข้　　หวังให้เจ้า　　เฝ้ารักษา
ยามถึงคราว　　ล่วงลับ　　　ดับชีวา
หวังให้เจ้า　　ปิดตา　　　　เวลาตาย ฯ

รวมความว่า การเลี้ยงน้ำใจพ่อแม่ก็คือ การทำอย่างไรก็ได้ที่จะให้เกิดความเบิกบานใจ ไม่ทุกข์กังวลเดือดร้อน หรือไม่สบายใจเพราะการกระทำของเรา เพราะเราเป็นต้นเหตุ

และการเลี้ยงแบบหลังนี่สำคัญกว่าการเลี้ยงร่างกายนัก เพราะพ่อแม่นั้นแม้จะกินอิ่มนอนอุ่นเพียงไร หากเกิดความไม่สบายใจต้องแอบร้องไห้เพราะลูก ลูกไม่เคยเอาตาดูเอาหูใส่ ไม่เคยคำนึงถึงท่านแทบจะลืมว่ามีท่านอยู่ในโลกนี้ด้วย หรือชอบทำตัวเหลวไหล ไม่เชื่อฟังคำเตือน ชอบก่อเรื่องวุ่นวายให้ท่านกระเทือนจิตใจไม่เว้นแต่ละวัน เมื่อเป็นเช่นนี้ เลี้ยงร่างกายจะได้ประโยชน์อะไร หากใจไม่เป็นสุขเสียอย่าง

แม้กินก็กินไม่ได้ แม้นอนก็นอนไม่หลับ แล้วร่างกายจะทนไหวหรือ

เลี้ยงจิตใจพ่อแม่ยากอย่างนี้ แต่ก็สมควรแล้วที่เราผู้เป็นลูกจะพึงเลี้ยงได้มิใช่หรือ ตอนที่เราเป็นเด็กเราดื้อก็เท่านั้น โกงก็

เท่านั้น เอาใจยากสารพัด พ่อแม่ยังอดทนตามใจเรา เลี้ยงน้ำใจเราจนเติบใหญ่ ทีเราจะเลี้ยงเอาใจท่านบ้างมิได้เชียวหรือ

แต่ผู้ที่จะเลี้ยงพ่อแม่ได้นั้น ก่อนอื่นต้องรู้จักธรรมดาของคนแก่ด้วย หากไม่รู้กันเสียก่อนก็อาจเลี้ยงไม่ได้ หรือเลี้ยงได้แต่ไม่นานนัก จะเกิดความเบื่อหน่ายชิงชังขึ้นมากลางคันแล้วจะบ่นว่าคนแก่เอาใจยากและเลี้ยงยาก

ขึ้นชื่อว่าคนแก่แล้วย่อมเป็นเหมือน ๆ กันหมด เพราะเป็นธรรมดาของคนแก่ คือจู้จี้ ขี้บ่น จุกจิก หลงลืม ขี้รำคาญ เห็นลูกเห็นหลานทำอะไรเป็นขวางหูขวางตาไปหมด คือ มักไม่ชอบใจไม่ถูกใจอยู่ร่ำไป ทั้งจะทำอะไรให้ถูกใจท่านยากด้วยเพราะการปรับใจปรับอารมณ์ของคนแก่ ๆ นั้นไม่ไวไฟเหมือนกับตอนเป็นหนุ่มเป็นสาวหรืออายุยังน้อยทั้งนี้เพราะมีความคิดละเอียดสุขุมรอบคอบขึ้น ไม่ตกอยู่ในอารมณ์อื่นได้ง่าย ๆ

ด้วยเหตุนี้แหละ คนรุ่นใหม่จึงชอบขนานนามคนเก่าคนแก่ว่าเป็น "ไดโนเสาร์" หรือเป็น "เต่าพันปี" อะไรทำนองนี้

ก็จริงของเขา อย่าได้ไปว่าเด็กเลย ?

และก็จริงอีกเหมือนกัน ที่เด็กรุ่นใหม่ที่เคยว่าเขาเป็นอย่างนั้นมาแล้ว พอตัวเองแก่ตัวลงไป ความคิดความอ่านก็จะ

พลอยแก่ไปด้วย ก็จะตกอยู่ในสถานะอย่างที่ตัวเคยว่าเขามาแล้ว นั่นแหละเป็นทอด ๆ กันไป ทำนองว่าแต่เขาอิเหนาเป็นเอง นั่นเทียว

ที่ว่าควรรู้จักคนแก่ให้ดีก็คือ ควรรู้ธรรมชาติของคนแก่เช่นนี้ พอรู้แล้วจะได้มีความเห็นว่าที่คนแก่จู้จี้ ขี้บ่น หรือเอาใจยากนั้นเป็นธรรมดาไม่ได้จริงจังอะไรนัก จะถือเอาเป็นอารมณ์จนเกินไปไม่ได้ หรืออย่าได้ถือเป็นจริงเป็นจังจนถึงกับเห็นท่านทำอย่างนั้นแล้วโกรธเคือง ไม่พอใจ และถกเถียงท่านเลยทำเช่นนั้นเท่ากับเป็นการเติมเชื้อไฟโกรธให้คนแก่ไปเสีย การเลี้ยงคนแก่ต้องอดต้องทน ท่านก็บ่นของท่านไปตามเรื่อง

ท่านว่า จะเลี้ยงคนแก่ได้ดีต้องพก "พระปิดทวาร" จึงจะเลี้ยงได้

ท่านให้พกพระปิดทวารนั้น ท่านเปรียบให้เห็นว่าทำตัวให้เหมือนกับพระปิดทวาร ซึ่งพระปิดทวารนั้นท่านปิดอวัยวะรับรู้อารมณ์ทั้งหลายหมด ท่านปิดไว้มิดชิดดีนัก คือท่านปิดตา ปิดหู และปิดปากไว้ ไม่ให้ตาเห็น ไม่ให้หูได้ยิน ไม่ให้ปากพูด ที่ให้พกพระแบบนี้เข้าไว้ เท่ากับท่านสอนให้ดูพระปิดทวารเป็นตัวอย่าง แล้วทำอย่างท่านบ้าง คือ ให้ปิดหู ปิดตา ปิดปากบ้าง เพื่อให้จำง่าย ๆ ถึงกับบอกไว้เป็นตำราว่า

– ปิดตาทั้งคู่ ปิดหูสองข้าง ปิดปากเสียบ้าง นั่งนอนสบาย

– เปิดตาทั้งคู่ เปิดหูสองข้าง ไม่ปิดปากเสียบ้าง เป็นทุกข์จนตาย

คนเรานั้น บางครั้งแม้ตาจะไม่บอดก็ต้องทำเป็นตาบอดเสียบ้าง หูไม่หนวกก็ต้องทำเป็นหนวกเสียบ้าง ไม่ได้เป็นใบ้ก็ต้องทำเป็นเหมือนคนใบ้เสียบ้าง เพื่อปิดกั้นอารมณ์ภายนอกไม่ให้เข้ากระทบใจให้กระเทือนใจได้

เลี้ยงคนแก่ก็ทำใจให้หนักแน่นและบางครั้งก็ต้องปิด ปิดหูปิดปากอย่างนี้จึงจะเลี้ยงท่านได้ เมื่อทำได้นอกจากจะเลี้ยงพ่อแม่ได้แล้ว ยังนั่งนอนสบาย ไม่รำคาญใจเมื่อได้เห็นเมื่อได้ยินท่านบ่นหรือทำไม่ถูกใจเพราะหลง ๆ ลืม ๆ ด้วย โดยมาคิดเห็นว่านั้นเป็นธรรมชาติเป็นธรรมดาของคนแก่ ท่านจู้จี้นักก็ทนฟังท่านไปสักครู่ ท่านเหนื่อยท่านก็หยุดเอง ท่านจะมานั่งบ่นเราได้ทั้งวันทั้งคืนเมื่อไร ท่านจะเอาแรงที่ไหนมา

สำคัญตอนฟังอยู่นั้น อย่าให้พระปิดทวารหลุดหายไปได้เป็นดี หากหล่นหายเสีย เกิดเปิดตาเปิดหูขึ้นมาก็พอทำเนา หากเปิดปากขึ้นมาบ้างคราวนี้แหละไฟประลัยกัลป์เชียวละ ?

ลูกศิษย์นอกครู

ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าตัวเองเป็นลูกหนี้ของพ่อแม่ และพ่อแม่เป็น "พ่อครู แม่ครู" และเป็น "พระอาจารย์" เคยเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนมาจนได้ดีนี่แหละ บางทีเราก็ลืมนึกถึงท่านเหมือนกัน ที่ลืมนั้นมันเป็นเพราะมีอะไรสักอย่างมาบังตาบังใจทำให้ "ใจบอด" ไปชั่วระยะหนึ่ง หากไม่เปิดสิ่งบังตาสะกิดสิ่งบังใจออกแล้ว ก็อาจคิดว่าตัวเองเป็นอิสระไม่มีข้อพันธะผูกพันอะไรกับพ่อแม่อีกแล้ว โตแล้วพ่อแม่ก็หมดความหมายอะไรทำนองนี้

คือ ลืมพ่อลืมแม่ได้จริง ๆ

การลืมพ่อแม่ทำนองว่าท่านมีชีวิตอยู่แต่ไม่ได้เอาใจใส่ท่านนี่ก็พอทำเนา ยังพอคิดแก้ไขได้ ตอนหลังอาจกลับใจตั้งสติระลึกถึงท่านได้ แต่การลืมบุญคุณของท่านนี่สิร้ายนัก บางทีบอกก็แล้วเตือนก็แล้ว ยังนึกไม่ออก ยังแลไม่เห็นหรือนึกออกแต่ก็เพียงรู้เท่านั้นมิได้เกิดความซาบซึ้งหรือความคิดที่จะตอบแทนพระคุณท่านเลยอย่างนี้แหละร้ายที่สุด และดูเหมือนว่าจะแรงด้วย

คนที่ลืมบุญคุณของพ่อแม่นั้นเราจะหาดูได้ไม่ยากนักอย่างที่มีเล่ากันว่า มีครอบครัวหนึ่งอยู่ในหมู่บ้านชนบทค่อนข้างห่าง

ความเจริญ สองสามีภรรยาหัวหน้าครอบครัวมีอาชีพในทางทำไร่ พอมีพอกินไปวันๆแบบ "**ทำมาหากิน**" คือทำมาได้หากินหมด จริงๆ ไม่พอที่จะเหลือเก็บ นอกจากพอประทังชีพสองคนและลูกชายเล็กๆ อีกคนหนึ่งเท่านั้น เมื่อลูกโตพอที่จะเรียนหนังสือได้แล้ว ก็พาไปฝากเข้าโรงเรียนที่อีกหมู่บ้านหนึ่งด้วยในหมู่บ้านของตัวยังไม่มีโรงเรียน ตอนเช้ามืดแม่ต้องลุกมาหุงหาอาหารแล้วจัดเตรียมใส่หม้อดินเล็กๆ เพื่อเป็นอาหารมื้อกลางวันสำหรับลูกที่โรงเรียน แล้วก็พาลูกหอบหิ้วหนังสือและอาหารมื้อนั้นไปส่งที่โรงเรียน แล้วกลับมาช่วยพ่อทำงานไร่ต่อ ตกเย็นพ่อมีหน้าที่ไปรับลูกกลับจากโรงเรียน

ทั้งสองทำอยู่เช่นนี้ จนกระทั่งลูกเรียนจบชั้นประถมปีที่สี่ อันเป็นชั้นสูงของโรงเรียน จะให้ลูกเรียนต่อในเมืองก็ไม่มีปัญญาจะส่งเสีย ทั้งลูกก็ไม่อยากจะเรียนต่อด้วย

พอออกจากโรงเรียนแล้วก็มาอยู่ช่วยพ่อแม่ทำงานไร่บ้างตามกำลังจนเติบโต ความที่พ่อแม่ตามใจและรักมาตั้งแต่เล็กๆ เขาจึงค่อนข้างเกียจคร้าน ชอบเที่ยวเตร่ คบเพื่อนต่างหมู่บ้านไม่เลือกหน้า ถึงกระนั้นพ่อแม่ก็ไม่กล้าต่อว่าเพราะตัวเองยังมีกำลังทำงานได้ ต่อมาพ่อเป็นโรคลำไส้รักษาด้วยยากลางบ้านตาม

มีตามเกิด แต่ก็ไม่หาย หนักเข้าก็ต้องสิ้นพ่อไปคนหนึ่ง ฝ่ายแม่ก็อดทนหาเลี้ยงลูกมาจนกระทั่งลูกไปมีครอบครัวอยู่อีกหมู่บ้านหนึ่ง ซึ่งอยู่ห่างกันพอสมควรโดยอาศัยรูปร่างดีเป็นเครื่องประกอบ จึงได้ภรรยาที่พอมีอันจะกินซ้ำยังเป็นลูกสาวคนเดียวของพ่อแม่ด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้เขาจึงอยู่ดีกินดีขึ้นกว่าเก่า เมื่อสบายเสียแล้วเขาจึงลืมคนอีกคนหนึ่งซึ่งทำงานอยู่ที่เดิม คือแม่ของเขานั้นเอง เขาไม่เคยไปหาแม่หรือส่งข่าวไปให้แม่ทราบเลยนับจากเดือนเป็นปี

เข้าตำรา "หลงเมียลืมแม่" ก็คงจะได้อยู่

ฝ่ายแม่เมื่อลูกชายไปมีภรรยาแล้วหายเงียบไปไม่มาหาเลย ทนคิดถึงลูกไม่ไหวก็ไปหาลูกชาย เขาต้อนรับแม่ดีในตอนแรก ๆ แต่พอบ่อยเข้าก็เกิดความรำคาญแม่ที่มาให้เห็นหน้าบ่อย ๆ ต่อมาแม่เกิดป่วยขึ้นทำงานก็ไม่ได้ เงินที่พอมีเก็บเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็เอามาซื้อยารักษาโรค เงินหมดโรคก็ยังไม่หาย จำต้องหอบสังขารไปหาลูกชายหวังมาฝากผีฝากไข้กับลูก แต่พอเห็นหน้าแม่เท่านั้นเจ้าลูกชายแทนที่จะดีใจกลับพูดเป็นทำนองให้รู้ว่าตนเองไม่อยากจะให้แม่อยู่ด้วย แม่ก็เลยพูดไม่ออกบอกว่าจะมาอยู่ด้วยไม่ได้ ได้แต่มองตาลูก ลูกก็ทำไม่รู้ไม่ชี้เสีย แม่ก็คิดว่าไหน ๆ บากหน้า

มาแล้วเมื่อลูกมันไม่รกษา ไม่เลี้ยงก็ไม่เป็นไร ขอไปรักษาที่อื่น แต่เงินไม่มีนี่สิ จะขอลูกก็คงไม่ให้ ตัดใจขอยืมลูกไปก่อน วันหลังหายแล้วคงหามาใช้ได้ ฝ่ายลูกก็โยกโย้ว่าเงินจำนวนนี้เป็นของเมีย ยืมแล้วต้องทำสัญญา เดี๋ยวเมียจะว่าเอาได้ แม่ก็ต้องยอมกล้ำกลืนทำสัญญากันไว้

เมื่อได้เงินแล้วก็เข้าเมืองรักษา แต่โรคคนแก่ผสมกับโรคทางกายที่ทรุดโทรมเพราะกรำงานหนักและโรคทางใจที่ลูกไม่แยแสจึงทรุดโทรมลง ๆ เงินทองที่มีอยู่ก็หมดไป จำต้องกลับบ้านอาศัยเพื่อนบ้านช่วยดูแลบ้าง ให้ข้าวให้น้ำพอประทังไปได้วัน ๆ หนักเข้า ๆ แทนที่จะตาย โรคกลับทุเลาพอไปไหนมาไหนได้และพอมีกำลังทำงานไปเก็บพืชผลในไร่มาขายได้

เรียกว่าโรคเวรโรคกรรมมันยังไม่หมด ว่างั้นเถอะ

ต่อมาเงินเกิดขาดมืออีก เพราะพืชผลในไร่เสียหายจำต้องเอาที่ดินผืนเล็ก ๆ นั้นไปขายฝากไว้กับเพื่อนบ้าน เอาเงินมาเลี้ยงตัว และก็กินทุนนั้นเรื่อยไป ฝ่ายเจ้าลูกชายพอทราบว่าแม่ขายที่คงจะมีเงินใช้หนี้ได้บ้าง จึงมาทวงแม่ แม่ก็บอกว่าตอนนี้เงินพอมี แต่ต้องการเก็บไว้ซื้อข้าวกินบ้าง เมื่อไม่ได้ลูกชายก็กลับไป วันหลังมาทวงอีก แม่ก็เลยบอกว่าไม่มีส่งไปเลยเจ้าลูกชาย

ก็บอกแม่ว่าแม่อย่าโกงก็แล้วกัน ถ้าโกงเมื่อไรจะฟ้องร้อง เมื่อได้ยินลูกว่าเช่นนั้น ความอดกลั้นที่มีอยู่มันไม่รู้หายไปไหนหมด แม่ก็เลยบอกลูกไปว่า

"ข้าไม่มีเงินแล้วตอนนี้ และข้าก็จะไม่ใช้เอ็งด้วย เอ็งจะไปฟ้องร้องหรือเอาข้าไปตัดหัวคั่วแห้งที่ไหนก็ตามใจเถอะ"

อนิจจา ! ลูกผู้ถูกแม่พูดด้วยน้ำตานองหน้าอย่างนี้ แทนที่จะรู้สึกหรือเลิกแล้วกันไป กับไปหากำนันแล้วเล่าเรื่องราวทั้งหมดให้ฟัง พร้อมทั้งกำชับกำนันให้จัดการเอาเงินคืนให้ด้วย

"ลูกจัญไรพรรค์นี้ก็มีด้วย"

กำนันคิด เพราะเป็นคนยุติธรรม และเป็นคนตรง เลยบอกว่า

"เอาละ เงินจำนวนนี้พร้อมทั้งดอกเบี้ยทั้งหมด ข้าจะให้เองแทนแม่เอ็งทั้งหมด แต่มีข้อแม้อย่างหนึ่ง"

เมื่อเขาได้ยินกำนันพูดเช่นนั้นก็ดีใจขึ้นอักโข เงินคงได้คืนมาแน่ จึงรีบรับปากกับกำนันว่าจะทำตามข้อแม้ทุกอย่าง

"ข้อแม้ของข้า คือ นับจากวันนี้เป็นต้นไปให้เอ็งมาหาข้าทุกเช้าเป็นเวลาหนึ่งเดือน ข้าจะทำถุงเล็ก ๆ ใบหนึ่งให้เอ็งผูกไว้

ที่เอวข้างหน้า และถุงนี้เอ็งต้องผูกไว้เป็นประจำตลอดเดือนห้ามเอาออกเด็ดขาดทั้งเวลากิน เวลาเดิน เวลานั่งนอน หรือแม้จะอาบน้ำ เข้าส้วมอะไรก็แล้วแต่ เวลาเอ็งมาหาข้า ข้าจะใส่ก้อนหินขนาดเท่าลูกพุทราไว้ในถุงวันละก้อน ๆ เพื่อดูว่าเอ็งมาหาข้าได้กี่วันแล้ว และก้อนหินนี่ห้ามเอาออกจากถุงทุกเวลาเหมือนกัน ห้ามตบตาข้าด้วย ถ้าข้ารู้เข้า ข้าจะไม่ยอมให้เงินเอ็งเลยสักบาทเดียว เพราะถือว่าเอ็งผิดสัญญา แค่นี้เอ็งทำได้ไหม"

"เรื่องเล็ก !" เขาคิด แค่นี้ทำไมจะไม่ได้ ระยะทางมาที่นี่ก็โลกว่า ๆ เท่านั้น มาหากำนันเท่ากับเดินออกกำลังตอนเช้าไปในตัว เพื่อแลกกับเงินที่แม่ยืมกลับคืนมาทั้งต้นทั้งดอกที่กำนันจะให้ตั้งสองพันกว่า พอคุ้มกันแล้ว ดีกว่าไปทำงานรับจ้างเขาเสียด้วยซ้ำ" คิดเช่นนี้จึงตกปากรับคำทันที

คนเห็นแก่เงินย่อมเห็นเงินสำคัญกว่าอะไรทั้งหมด เรื่องอื่น ๆ ค่อยว่ากันทีหลัง

รุ่งขึ้นอีกวัน เขามาหากำนันแต่เช้า กำนันก็มอบถุงให้หนึ่งใบผูกสะเอวเขาไว้ แล้วเอาก้อนหินใส่ไว้ในถุงเป็นประเดิมหนึ่งก้อน โดยไม่ต้องหาพระมาชยันโตเอาฤกษ์ให้เสียเวลา เขาก็กลับไปบ้านเล่าให้ภรรยาฟัง ภรรยาก็ไม่ว่ากระไร เขาทำ

เช่นนี้ได้ประมาณหกเจ็ดวัน ความอึดอัดเริ่มจู่โจมเข้ามาทีละน้อย ๆ ตอนแรก ๆ ก็ไม่รู้สึก ต่อมาเมื่อก้อนหินมีหลายก้อนเข้าเวลาเดินไปไหนมาไหนแม้จะเอาชายเสื้อคลุมถุงไว้แล้วมันก็ยังนูนออกมาแถมหินกระทบกันดังกรุ๊กกริ๊ก ๆ ตลอดเวลา รำคาญหู เวลานอนก็ต้องนอนตะแคง จะนอนหงายก็ไม่ถนัด ถุงหินมันทับอยู่บนท้อง นอนคว่ำก็ไม่ได้ ที่ลำบากที่สุดก็คือ เวลาเข้าส้วมดูมันทุลักทุเลชอบกล แต่ความอยากได้เงินคืนจำต้องทนเอา ไหน ๆ ก็ทนมาได้ตั้งอาทิตย์แล้ว ทนเอาอีกหน่อยเถอะน่าเขาปลอบใจตัวเอง

สิบวันผ่านไป ความทุกข์ทรมานเพิ่มขึ้นตามลำดับความอดกลั้นต่อความรำคาญชักหมดไปทุกขณะ

สิบห้าวันยังไม่ทันพ้น ความอดทนก็ถึงขีดสุด !

เขาก็รีบจ้ำไปหากำนันในตอนเย็นวันนั้นเลย กำนันเห็นเข้าก็รู้ทีเดียว แต่ก็แกล้งถาม

"อ้าว ! มาทำไมอีก ก็เมื่อเช้ามาทีแล้วนี่นา"

"เอ้อ ผมมาคืนถุงกำนันครับ" เขากล่าวอ่อย ๆ

"เอ้...มันยังไม่ครบเดือนนา นี่เพิ่งได้สิบห้าวันเท่านั้นยังไม่หมดสัญญานี่ คืนได้เรอะ"

"ผมทนไม่ไหวแล้วครับ ต้องคืนแน่"

"เอา ! คืนก็คืน แต่เงินข้าไม่จ่ายให้นะบอกกันก่อนเพราะเอ็งผิดสัญญา"

"ครับ เงินผมไม่อยากได้แล้ว มันรำคาญเต็มทีเวลากินเวลานอนมันทรมานเหลือเกิน ยิ่งเวลาเข้าส้วมด้วยแล้วอย่าบอกใครเลยกำนัน" ว่าแล้วก็รีบแก้ถุงออกจากเอวส่งให้กำนัน

"แหม...เอาออกเสียได้ ผมโล่งอกโล่งใจขึ้นอีกเยอะเชียว" เขาบ่นเบา ๆ

กำนันได้ยินเขาพูดเช่นนั้นก็นึกว่า ได้การละคราวนี้ ได้ทีแล้วขี่ม้าไล่เสียเลยจะได้เร็วดี ขี่แพะมันช้าไป

"เฮ้ย ! นั่งลงก่อนซี ดื่มน้ำดื่มท่าให้สบายเสียก่อนแล้วฟังข้า ข้าจะพูดให้เอ็งฟัง คืองี้นะ เอ็งผูกถุงหินไว้ที่หน้าท้องแค่สิบห้าวันเท่านั้น เอ็งบ่นว่าทรมานรำคาญเหลือเกินแล้ว อยากจะเอาออกเสีย ตอนเอ็งอยู่ในท้องแม่เอ็งนะเอ็งโตทุกวัน ๆ แม่เอ็งก็อุ้มเอ็งอยู่ได้ตั้งเก้าเดือนสิบเดือนทำไมแกไม่เห็นจะบ่นทุกข์ทรมานหรือรำคาญเลย ไม่ว่าแม่เอ็งจะไปไหน จะทำอะไรเอ็งจะต้องติดท้องแม่เอ็งไปด้วยตลอดเวลา ตอนนั้นน่ะเอ็งลองคิดดูทีหรือว่าแม่เอ็งจะรำคาญหรือทุกข์ทรมานแค่ไหน ตั้งสิบเดือนเชียวนะ"

กำนันหยุดนิ่งมองดูเขานิดหนึ่ง เมื่อเขาไม่พูดอะไรกำนันก็พูดต่อ

“แม่เอ็งลำบากลำบนมาเพราะเอ็งไม่รู้เท่าไหร่ เอ็งเคยคิดบ้างไหม ในท้องสิบเดือนน่ะมันน้อยไปด้วยซ้ำ กว่าจะเลี้ยงเอ็งโตมานี่แม่เอ็งต้องเสียข้าวเสียน้ำไปเท่าไร กว่าเอ็งจะอ่านออกเขียนได้ เป็นผู้เป็นคนมากับเขาได้นี่ แม่เอ็งต้องเทียวรับเทียวส่งเอ็งไปโรงเรียนกี่ปี เสียแรงเสียเงินไปเท่าไรเอ็งคิดดูเอาเอง ข้ารู้มาแม่เอ็งน่ะลำบากมากเพราะเอ็งคนเดียว แค่แกยืมเงินเอ็งมาแค่สองพันเท่านั้นเอ็งจะเอาเป็นเอาตายกับแกทีเดียว เงินแค่นี้น่ะมันไม่คุ้มกับค่าเลี้ยงดูเอ็งมาปีเดียวเสียด้วยซ้ำ ถ้าแม่เอ็งแกเรียกร้องค่าเลี้ยงดูจากเอ็งนะเอ็งเอ๋ย ชีวิตนี้ทั้งชีวิตก็ทำใช้แกไม่หมดหรอก แต่แกก็ไม่เคยเรียกร้องเอาจากเอ็งเลยสักแดงเดียว แม้อยากจะได้แกก็ขอยืมเอา แล้วเอ็งจะเอาไงกะแกอีกเล่าถ้ายังอยากจะได้เงินจากแม่เอ็งอีก ก็อย่าไปเอากะแกเลย แกแก่แล้ว ข้าจะใช้ให้เองเอาไหม”

เขายังนิ่งเหมือนเดิม กำนันก็เลยลำนำคำกลอนให้เขาฟังเรื่อย ๆ

“รักใดเล่า รักแน่ เท่าแม่รัก
ผูกสมัคร ลูกมั่น มิหวั่นไหว
ห่วงใดเล่า เท่าห่วง ดังดวงใจ
ที่แม่ให้ กับลูก อยู่ทุกครา

ยามลูกขื่น แม่ขม ตรมหลายเท่า
ยามลูกเศร้า แม่โศก วิโยคกว่า
ยามลูกหาย แม่ห่วง คอยดวงตา
ยามลูกมา แม่หมด ลดห่วงใย"

กำนันว่าอย่างไรเขาไม่รู้อีกแล้ว และเขาก็ไม่ว่า ก่อนลงจากบ้านกำนันนั้นเขาได้ลาหรือไหว้กำนันบ้างหรือเปล่ามารู้ตัวอีกทีก็ต่อเมื่อตัวเองได้โผเข้าไปอยู่ในอ้อมอกของแม่เสียแล้ว

เรื่องนี้มันเหมือนกับเรื่องนิทาน แต่ก็เกิดขึ้นกับชีวิตจริง จึงอาจเป็นนิทานชีวิตก็ได้ และที่เล่านิทานเรื่องนี้มาก็มิได้ตั้งใจจะสอนให้รู้ว่าอะไรทั้งสิ้น !

บูชาพระในบ้าน

พระพุทธรูปและพระเครื่ององค์เล็ก ๆ เราอุตส่าห์ไปเช่าไปซื้อหามาด้วยราคาแพง ๆ และทำที่ตั้งที่ประดิษฐานท่านไว้อย่างดี พร้อมบูชาด้วยดอกไม้ธูปเทียนเป็นประจำวัน แม้จะนอนก็กราบไหว้สวดมนต์ขอพรจากท่านก่อน จิตใจก็สบายนอนหลับด้วยความเป็นสุข ตื่นขึ้นมาก็แช่มชื่น หรือพระสงฆ์เราก็ให้ความเคารพกราบไหว้บูชาด้วยดี ถวาย

ข้าวถวายน้ำและปัจจัยอื่นเพื่อให้ท่านมีกำลังทำกิจเพื่อดำรงพระศาสนา อันเป็นหน้าที่ของท่านสืบไป เราบูชาพระกันอย่างนี้

แต่อย่าลืมพระที่มีลมหายใจคือพ่อแม่เสีย ควรได้บูชาท่านบ้างตามสมควร ด้วยการเลี้ยงท่านทางร่างกาย คือให้ปัจจัยสี่ดูแลความทุกข์สุข ทำนองเอาตาดู เอาหูใส่ ไม่วางเฉยเสียและด้วยการเลี้ยงจิตใจท่าน คือพยายามทำตนให้ดี เชื่อฟังอยู่ในกรอบโอวาทคำเตือน เรื่องใดที่จะนำความเสียใจและกระทบกระเทือนใจมาสู่ท่านก็ละเว้นเสีย คำพูดคำจาที่จะพูดกับท่านต้องระวังเพราะคนแก่ใจน้อย ต้องรักษาน้ำใจของท่านไว้ด้วยคำพูดที่นิ่มหูและพึงดูไม่กระทบกระทั่งท่านว่าเป็นคนล้าสมัย อยู่ไปก็เกะกะบ้านอะไรทำนองนี้แม้จะอยู่ห่างไกลก็ส่งข้าวถึงท่านบ้าง หรือหาโอกาสมาเยี่ยมเยียนท่าน ให้ท่านได้เห็นหน้าเห็นตาบ้าง ไม่ปล่อยทิ้งให้ท่านนอนคิดถึงเราอยู่เพียงลำพัง

สำคัญต้องทำตัวให้สมควรให้ดีพอที่ท่านจะไว้วางใจแล้วมอบมรดกให้

เพราะพ่อแม่แม้จะรักลูกเท่า ๆ กันก็ตาม แต่เวลาจะให้มรดก ท่านต้องมองดูลูกแต่ละคนก่อนว่า มีนิสัยใจคออย่างไรชอบประพฤติอย่างไร มีความดีพอที่จะรักษามรดกที่จะมอบให้

หรือไม่ มอบให้แล้วจะถูกผลาญหรือทำให้งอกเงยขึ้นหรืออย่างไร ท่านต้องดูหมด ดูอย่างรอบคอบ พินิจพิเคราะห์ หากเห็นว่าลูกคนใดทำตัวไม่ค่อยดี ถึงให้มรดกไปก็รักษาไว้ไม่ได้แน่ ท่านก็มักไม่ให้เหมือนกัน กลับไปให้อีกคนหนึ่งที่เห็นว่าดี

ลูกที่ไม่ได้รับมรดกก็มักจะโมเมเอาว่า พ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน มีความลำเอียง แต่หามองดูความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องของตัวไม่ อย่างน้อย ๆ ก็เคยทำผิดใจพ่อแม่มาบ้างละ

ก็มีอยู่มิใช่น้อยเหมือนกันที่พ่อแม่ไม่ได้มองลูกให้ถ่องแท้ก่อนที่จะมอบมรดกให้ ไปให้คนที่ใกล้ชิดหรือเอาอกเอาใจกว่าหรือลูกที่ชอบประจบประแจงเป็นประจำ โดยที่ปกปิดความไม่ค่อยดีของตนไว้ไม่ให้ท่านเห็นท่านก็นึกว่าดีแล้วแต่ที่ไหนได้ยังไม่ทันที่กระดูกพ่อแม่จะผุเลย ทรัพย์มรดกถูกผลาญจนหมดสิ้น !

อย่างนี้เป็นความผิดของใคร ?

พูดถึงบูชาพระในบ้าน เคยเห็นมาไม่น้อย ตอนท่านยังมีชีวิตอยู่ ท่านชอบอะไรต้องการอะไรไม่เคยหามาให้บางทีก็ดุด่าว่าท่านเอาว่าจู้จี้จุกจิก อยากได้ร้อนก็เอาเย็นมาให้อยากได้เย็นกลับเอาร้อนมาส่ง พอท่านสิ้นไปแล้วกลับได้คิดระลึกถึงท่านขึ้นมาจะทำบุญทำทานอะไรก็มักจะทำแต่สิ่งที่พ่อชอบแม่ชอบถวายพระแล้วอุทิศไปให้กับชนิดนี้พ่อชอบ แกงชนิดนี้แม่ชอบ หวานชนิดโน้นเป็นของโปรดของพ่อ ของชนิดนี้แม่เคยอยากได้ อุตส่าห์

ทำไปให้ ก็นับว่าดีแล้ว ไม่ได้ว่าอะไรหรอกแต่มาคิดในใจว่า ถ้าทำให้ท่านเสียตั้งแต่ท่านยังมีลมหายใจอยู่จะดีไม่น้อยนะนี่ทำแล้วนำไปบูชาท่านในบ้านเลย จะได้อานิสงส์ทันตาเห็น ส่วนบางคนนั้นตั้งอกตั้งใจทำบูชาท่านอย่างนี้ เมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่และเมื่อท่านล่วงลับไปแล้วก็อุทิศไปให้ท่านอีกเล่าเรียกว่านึกถึงท่านเมื่อไรก็ทำสิ่งที่ท่านชอบอุทิศส่งไปให้ท่าน

คนเช่นนี้เราจะเห็นมีสักกี่คนกันเล่า!

บูชาพระในบ้านนั้น แม้จะเปลืองทุกวัน แม้จะเป็นพระจู้จี้บ่นบ้างก็ควรจะทำ เพราะนอกจากเป็นหน้าที่แล้วยังเป็นการ "เปลื้องหนี้น้ำนม" หรือ "เปลื้องหนี้ชีวิต" ไปด้วย โอกาสที่จะทำได้เช่นนี้ก็มีเพียงชั่วระยะเวลาที่ท่านยังมีลมหายใจเท่านั้นอย่าได้คิดรังเกียจหรือเบื่อหน่ายที่จะเลี้ยงท่านเลย เงินทองและทรัพย์สินที่เรานำมาเลี้ยงท่านนั้น ถ้าจะว่ากันแล้วก็เป็นส่วนของท่านด้วยเหมือนกัน พ่อแม่น่ะทนลำบากเลี้ยงลูกให้โตมาได้เป็นเก้าคนสิบคน

แล้วลูกตั้งเก้าคนสิบคนนั้น จะช่วยกันยอมลำบากเลี้ยงท่านเพียงคนสองคนไม่ไหวเชียวหรือ

คนเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ได้ ท่านว่า "ตกน้ำไม่ไหลตกไฟไม่ไหม้" คือ ไปแห่งหนตำบลใดไม่ตกอับ จะทำมาหากิน

อะไรก็จะเจริญงอกงาม จะค้าขายก็มีกำไร จะทำสวนทำไร่ก็ผลิดอกออกผลดี จะมีเงินมีทองก็เก็บรักษาไว้ได้ ไม่ร้อนเงินและเงินก็ไม่ร้อน เพราะมีคุณธรรมคือน้ำใจรู้คุณคนอยู่กับตัว คุณธรรมข้อนี้สามารถเก็บความดี และทรัพย์สินเงินทองเข้าไว้ได้

เพราะเป็นคุณธรรมที่เย็นสนิท

ธรรมดาความเย็นย่อมเก็บอะไรไว้ไม่ให้เสียไม่ให้เน่าได้ ไม่ว่าอาหาร ปลา เนื้อ ผัก ชนิดไหน หากเก็บไว้ในที่เย็น ๆ จะอยู่ได้ไม่เน่าไม่เสีย และความเย็นนั้นใคร ๆ ก็ชอบ เช่น ชอบอยู่ในห้องเย็น ๆ ชอบคำพูดเย็น ๆ ชอบปลูกบ้านอยู่ในที่มีลมพัดเย็น ๆ ชอบอยู่ตามริมน้ำลำคลองที่มีน้ำเย็น ๆ ดูจะชอบเย็นกันทั้งนั้น ไม่เฉพาะคนเท่านั้นที่ชอบเย็น ถึงต้นไม้และสัตว์ก็ชอบเย็นเช่นกัน

อย่าว่าแต่สิ่งมีชีวิต เช่น คนหรือสัตว์ จะชอบเย็นเลยถึงสมบัติต่าง ๆ ก็ชอบอยู่ในที่เย็น ๆ ชอบอยู่กับคนเย็น ๆ เช่นกัน ใครเย็นมากสมบัติก็อยู่มากและอยู่นาน ใครเย็นน้อยสมบัติก็อยู่น้อย ใครไม่เย็นเลยสมบัติก็ไม่อยู่เลย ส่วนคนร้อน หากร้อนมากแม้จะมีสมบัติมาก สมบัติ

นั้นก็จะหนีออกไปเร็ว ถ้าร้อนน้อยก็ค่อย ๆ หนีไปทีละน้อย ๆ ชนิดที่

"ถ้าร้อนเข้ามาทางหน้าบ้าน สมบัติก็รีบหนีออกทางหลังบ้าน" นั่นเทียว

บูชาพระในบ้านให้ดีก็มีประโยชน์ ทอดทิ้งพระในบ้านก็มีโทษ ซึ่งบางครั้งอาจจะมาช้าไปหน่อยก็คงไม่ถึงกับนานเกินไป จึงมีสูตรสำเร็จไว้เตือนใจกันมาว่า

"ลูกคนใดทำให้พ่อแม่ต้องเสียใจ ๑ ครั้ง ต่อไปตัวเองจะต้องเสียใจเพราะลูก ๒ ครั้ง

ลูกคนใดทำให้พ่อแม่ผิดหวัง ๑ ครั้ง ต่อไปจะต้องผิดหวังเพราะลูก ๒ ครั้ง

ลูกคนใดทำให้พ่อแม่น้ำตาตก ๑ ครั้ง ต่อไปจะต้องน้ำตาตกเพราะลูก ๒ ครั้ง"

เพราะฉะนั้น

หากลูกคนใดทำพ่อแม่ให้ผิดหวัง ๑๐ ครั้ง ทำพ่อแม่ให้เสียใจ ๑๐ ครั้ง หรือทำพ่อแม่ให้ต้องร้องไห้ ๑๐ ครั้งต่อไปตัวเองจะต้องผิดหวัง เสียใจ หรือร้องไห้ เพราะลูกตัวเองกี่ครั้งลองคำนวณดู

นัยตรงกันข้าม

"ลูกคนใดทำพ่อแม่ให้ได้รับความสมหวัง ๑ ครั้ง ต่อไปตัวเองจะได้รับความสมหวังจากลูก ๒ ครั้ง

ลูกคนใดทำพ่อแม่ให้ได้รับความชื่นใจ ๑ ครั้ง ต่อไปจะได้รับความชื่นใจจากลูก ๒ ครั้ง

ดังนั้น หากลูกคนใดทำพ่อแม่ให้ได้รบความสมหวัง ได้รับความชื่นใจ ได้รับความดีใจ ๑๐ ครั้ง ต่อไปในชีวิตจะได้รับสิ่งเหล่านี้จากลูกของตนถึง ๒๐ ครั้ง"

สูตรนี้จะใช้ได้หรือไม่ก็เห็นจะต้องฝากท่านทั้งหลายไว้พิจารณา และหรือบททบทวนดูจากชีวิตที่ล่วงมาแล้วอาจจริงหรือไม่จริง อาจใช้ได้หรือใช้ไม่ได้เท่าๆ กัน แต่ท่านก็วางเป็นสูตรไว้เช่นนี้.

สลักรูปผู้บังเกิดเกล้าขึ้นบูชา

ในรัชสมัยราชวงศ์อ่าวฮัน ระหว่างปีพุทธศักราช ๕๖๘ ถึง ๗๖๒ ที่เมืองฮ่อไหลมีชายคนหนึ่งชื่อเต็งลั้ง เป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทียากจะหาผู้เปรียบได้ แม้ว่าผู้บังเกิดเกล้าของเขาจะสิ้นชีพไปนานแล้ว แต่เขาก็มิวายระลึกถึงพระคุณของท่านทุกวันคืน ได้ให้ช่างแกะสลักรูปบิดามารดาขึ้นประดิษฐานบนแผ่นบูชาไว้กราบไหว้แทนตัว ทุกเช้าค่ำจะนำน้ำอุ่นไปลูบเช็ด จัดอาหารไปเซ่นไหว้ ปรนนิบัติเสมือนหนึ่งท่านทั้งสองยังมีชีวิตอยู่

วันหนึ่งเต็งลั้งออกไปธุระกิจนอกบ้าน เตียซกเพื่อนบ้านมาขอยืมเครื่องใช้บางอย่างภริยาเต็งลั้งเห็นว่าจะให้ไปก็ควรที่จะได้รับอนุญาตจากผู้เป็นใหญ่ในเรือนเสียก่อน จึงจุดธูปเทียนขึ้นที่หน้าแท่นบูชา อธิฐานเสี่ยงทายเชิงถามว่าจะควรให้ยืมหรือไม่ ผลการเสี่ยงทายปรากฏว่าไม่ควร เตียซกกำลังเมาสุรา ได้ฟังดังนั้นก็โกรธ ถลันเข้าไปยังแท่นบูชาด่าและเอาไม้ตีรูปสลัก

เมื่อเต็งลั้งกลับถึงบ้านเห็นรูปสลักเศร้าหมองจึงสอบถามสาเหตุ ภริยาเล่าความทั้งสิ้นให้ฟัง เต็งลั้งโกรธแค้นยิ่งนัก

ฉวยกระบี่ได้วิ่งตามไปแทงเตียซกล้มลง ยังไม่สาแก่ใจ หมายจะแทงซ้ำให้สาสมกับที่หมิ่นผู้บังเกิดเกล้าของเขา บังเอิญญาติมิตรเข้าขวางกั้นไว้

วันรุ่งขึ้นเตียซกนำเรื่องไปร้องเรียนกรมการเมือง เจ้า-หน้าที่เห็นเตียซกมีบาดแผลสมคำฟ้อง ก็ให้พนักงานไปเกาะตัวเต็งลั้ง เต็งลั้งวิงวอนขออนุญาตพนักงานว่า

"ไหน ๆ จะเอาตัวไป ก็ขอให้ได้บอกกล่าวคารวะบิดามารดาก่อนเถิด"

เมื่อเต็งลั้งเข้าไปคำนับรูปสลัก พนักงานติดตามเขาเข้าไปด้วย ได้เห็นเบ้าตารูปสลักทั้งสองมีน้ำตาไหลรินออกมาเป็นที่อัศจรรย์ เมื่อนำตัวเต็งลั้งส่งมอบก็รายงานเหตุการณ์ที่ประจักษ์แก่ตาตนเองให้ทราบด้วย เจ้าเมืองมีความประหลาดใจจึงพิเคราะห์ดูรูปสลักยังที่อยู่ของเต็งลั้งด้วยตนเอง ก็เห็นคราบน้ำตาปรากฏสมจริง จึงตัดสินปรับเตียซกให้ไปขอขมารูปเคารพ และปล่อยเต็งลั้งพ้นข้อหาไป

เตียซกพร้อมด้วยญาติผู้ใหญ่ก็จัดสิ่งของเครื่องคำนับไปเซ่นไหว้ขอขมา และกล่าวสรรเสริญเต็งลั้งว่าเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวที ยากจะหาผู้ใดเสมอเหมือน.

พระที่ถูกมองข้าม

มีชนบทแห่งหนึ่งในประเทศจีน ตั้งอยู่เชิงเขา เป็นภูมิประเทศที่สงบ อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร มีลำธารใสไหลผ่านหมู่บ้าน ต้นไม้ทุกต้นใบสดเขียวขจี ในทุ่งนาก็สะพรั่งด้วยต้นข้าวที่ชูรวงเป็นสีทองตัดกับท้องฟ้าสีคราม มองไปทางไหนก็ชื่นฉ่ำเจริญตา ชาวชนบทส่วนใหญ่มีอาชีพออกไปทำไร่ทำนา ผู้อยู่เรือนก็ปั่นฝ้ายทอผ้า ต่างมีความสุขมีฐานะมั่งคั่ง เหนือขึ้นไปบนยอดเขามีกุฏิพระภิกษุอยู่จำศีลภาวนา

เชิงเขามีกระท่อมน้อยหลังหนึ่ง เป็นที่อยู่ของสองแม่ลูก แม่นั้นแม้อายุจะย่างเข้าสู่วัยชรา แต่นางยังแข็งแรงพอที่จะรับจ้างเขาทำงานหาเลี้ยงลูกได้ บุตรของนางเป็นเด็กรุ่นหนุ่มใหญ่ ไม่เอาการเอางาน ดื้อด้านไม่เชื่อถ้อยฟังคำมารดา ไม่สนใจในความเหนื่อยยากของแม่ที่ตรากตรำทำงานหนัก เอาแต่เที่ยวเตร่เล่นสนุก ถึงกระนั้นนางก็รักเขาอย่างสุดสวาทขาดใจ คอยเอาอกเอาใจมิให้อนาทร

วันหนึ่งเขาแลเห็นเพื่อนกราบพระพุทธรูป ก็นึกในใจว่า การที่เพื่อนของเขามีฐานะดีคงเป็นเพราะหมั่นกราบไหว้พระ เย็นวันนั้นเขาจึงขึ้นไปบนเขา เข้าไปนมัสการขอพระพุทธรูปจากพระภิกษุที่พำนักอยู่บนยอดเขา เพื่อเอาไปไว้บูชาที่เรือน หวังจะได้มั่งคั่งเหมือนคนทั้งหลาย

พระภิกษุได้ฟังก็กล่าวว่า "ฟังก่อน เหม็ง เจ้าจะแก้จนด้วยการกราบไหว้พระนั้นไม่สำเร็จดอก ป่วยการเปล่า ในเมื่อที่เรือนของเจ้าก็มีพระอยู่แล้ว จงเคารพบูชาท่านเถิดเจ้าจะจำเริญ"

เหม็งได้ฟังก็ฉงน อุทานว่า "ที่บ้านของกระผมไม่เคยมีพระสักองค์ กระผมยากจนหนักหนา จึงอยากได้ไปไว้บูชากับเขาบ้าง"

พระภิกษุยังคงยืนกรานว่า "กลับไปเถิดเหม็ง พระเฝ้ารออยู่ที่บ้านแล้ว กลับถึงบ้านคืนนี้ เมื่อเจ้าเคาะประตูท่านจะออกมาเปิดรับเจ้าอย่างรีบร้อน ผลีผลามเสียจนใส่รองเท้ากลับข้าง เสื้อที่สวมก็กลับด้านนอกอยู่ข้างใน"

เหม็งได้ฟังดังนั้นก็สนเท่ห์ยิ่งนัก นมัสการลาพระภิกษุรีบกลับผ่าลมหนาวและละอองน้ำค้างมาตลอดทาง กว่าจะถึงบ้าน

ก็เปียกโชคไปทั้งตัว ทันทีที่เขาเคาะประตูกระท่อม ผู้ที่เปิดประตูรับเขา ก็คือมารดาของเขานั่นเอง

เหม็งสังเกตเห็นนางสวมรองเท้ากลับข้าง เสื้อที่ใส่ก็กลับ พอเห็นลูกชาย นางก็เอ่ยขึ้นว่า "เหม็ง...ลูกหายไปไหนมา แม่เป็นห่วงกลัวลูกจะไปเป็นอันตราย แม่ตั้งตาคอยตั้งแต่หัวค่ำจนดึก อ้าว นั่น...ลูกเปียกปอนไปหมดทั้งตัว ไปเปลี่ยนเสื้อผ้าเสีย แล้วไปผิงไฟที่หน้าเตา เจ้าหิวไหม แม่จะไปเอาข้าวมาให้กิน"

กระแสเสียงที่หลั่งออกมานั้นนุ่มนวลนัก เปี่ยมด้วยความรักความห่วงใย ความเมตตาปรานีที่บริสุทธิ์ใจ เขาหวลระลึกถึงคำของพระภิกษุบนยอดเขา ก็ประจักษ์แจ่มแจ้งในบัดนั้นเองว่าพระที่อยู่ใกล้ตัวมาแต่อ้อนแต่ออก แต่เขาเองละเลยไม่เคยคิดเอาใจใส่ แม่เท่านั้นที่จะเสียสละให้ลูกได้ทั้งชีวิตและเลือดเนื้อมุ่งหวังแต่จะให้ลูกมีความสุขความเจริญแม่เป็นผู้มีแต่ให้ ไม่หวังสิ่งตอบแทน ตัวกูนี่สิ มีแต่จะรับเอาแต่ท่าเดียว

นับแต่นั้นมา เขาก็บำเพ็ญตนอยู่ในโอวาท เทอดทูนเคารพบูชามารดาของเขาเหนือสิ่งใด ๆ ในโลก.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ รุ่งเรืองธรรม
๔๗ ถนนเฟื่องนคร หลังกระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร โทร. ๒๒๒๑๗๔๖
นายมณี รุ่งเรืองธรรม ผู้พิมพ์โฆษณา